

VIETNAMESE LAW ON STATE OF EMERGENCY ON DEFENSE, MARTIAL LAW AND CURFEW AND ISSUES RAISED

PROF. DR. Do Duc Minh *

Summary: State of emergency on defense, martial law and curfew are legal events posed in extraordinary socio-political situations, recognized and adjusted by laws in countries. In Vietnam, the first legal documents on state of emergency on defense, martial law and curfew were issued immediately after the birth of the Democratic Republic of Vietnam (August 1945) and continuously developed and improved to be consistent with requirements of practical situation and cognition on the role of law in the revolutionary process. Nowadays, for the demand of developing and defending Nation in the new society, the law on emergency state on defense, martial law and curfew needs to be studied and improved more to further institutionalize new regulations of the Constitution 2013 and the policies and guidelines of the Vietnam Party - State on the field of defense and ensure the unity in the system of law.

Keywords: Law, State of emergency on defense, Martial law and Curfew

I. STATE OF EMERGENCY ON DEFENSE, MARTIAL LAW AND CURFEW

1. State of emergency on defense, martial law and curfew

1.1. *State of emergency* (State of Emergenc/□ □ □ 况)

Vietnamese dictionary of Dictionary Center under Institute of Linguistics (1997) said that: (1) “*Emergency*” is an adjective with two meanings: (i) It should be implemented, solved immediately without delay, and (ii) It is serious and requires immediate positive measures to handle without delay. (2) “*State*” is a noun with general meanings about phenomena with little or no change lasting for a relatively long time in term of disadvantages for human life or activities. Accordingly, “state” refers to the negative phenomena arising in our lives. Therefore, from these two concepts [(1) and (2)] we can see the “reality to determine the state of emergency”.

* *Assoc.Prof.Dr. Politics*, Faculty of Law - VNU, 144 Xuan Thuy, Cau Giay, Ha Noi.

State of emergency is understood as a government's statement to suspend several normal functions and warn its citizens to change normal behaviors or to give orders for government authorities to implement plans for state of emergency. It is also used as a reasonable basis to suspend civil liberty. In general, “emergency” is a very serious state and needs to be paid attention and addressed immediately, otherwise it will cause a serious consequence, greatly affecting the surrounding. Usually, statements for a state of emergency are often issued in cases of natural disasters, civil riots or after a declaration of war and signs of a war. In some countries, the state of emergency and its validity on civil liberty and declaration procedure is regulated in the constitution or law. Application of state of emergency is less common in Democratic nation but The dictatorship often declares a state of indefinite emergency for valid term of such regime. For countries that have signed the International Covenant on Civil and Political Rights - ICCPR, Article 4 allows countries to cut down some certain rights guaranteed by ICCPR during “stage of public emergency”. However, any measures to cut down the obligations in accordance with Convention must be maintained at the necessary extent of state of emergency and notified by such Nation to The United Nation secretary - General.

1.2. Defense Emergency State (Defense Emergency State/Defence Emergency Regulations/□ □ □ □ □ □)

According to some experts, the connotation of the concept of “*Defense emergency state*” must be in general concept of “state of emergency”. According to *Ordinance on state of emergency* dated 23/3/2000 of Vietnam, the state of emergency is generally defined as “When thorough country or many localities, there are big natural disasters or disasters caused by human, dangerous epidemics spread on a large scale that seriously threaten and affect asset of state and organizations, life, health, asset of people or may threaten seriously national security and social order and safety, the National Assembly Standing Committee (UBTVQH) or the State President declares a state of emergency to apply special measures in order to promptly prevent, limit and overcome the

consequences as well as quickly stabilize the situation” (Article 1). In the world, the Constitution of the Russian Federation also has some provisions on the state of war (state of military) in Clause 2, Article 87 and the state of emergency in Article 56, 88, etc. At the same time, institutionalization of these provisions of the Constitution and laws of the Russian Federation consists of several provisions on state of emergency in a number of certain federal laws, such as Law on State of Emergency and Law on the state of war (state of military). Defense law of The Russian Federation does not prescribe a state of emergency or defense emergency state.

In general, *the defense emergency state is a social status of a nation that is in danger of direct invasion or has an act of aggression or armed riots but it is not to the extent to declare a state of war.* A state of emergency allows a court military to adjudicate civilians and allows authorities to arrest anyone who has sign of threatening national security for a certain period and can be extended without an order of the court when declaring martial law thorough country and simultaneously transferring all civil power from presidential apparatus to military apparatus. This means that entire executive power of the President, the legislation of National Assembly and the judicial power is directly transferred into the military system, and then the military system authorizes or dismiss any civilian organization within the territory. The statement and implementation of legal provisions on the state of emergency is very important for each country - nation because when a state of emergency is declared, many relevant measures related to restrict human rights, civil rights will be applied directly, causing certain influence to the legitimate interests of organizations and individuals in order to ensure and protect the greater common interests of the whole community and nation-country.

In fact, emergency regulations on defense are an extended set of rules that is first enacted by the British government in Palestine in 1945¹. Together with whole authorized legal authorities, they were incorporated into domestic law of Israel after founding the

¹ Avner Yaniv (1993), *National Security and Democracy in Israel*, Lynne Rienner Publishers. p. 175. ISBN 1-55587-394-4. Jump up to:^{a b c d} Baruch Bracha. "Restriction of personal freedom without due process of law

state (in 1948) except for some abolished terms. Until now, the provisions on defense emergency state are still valid with many amendments and become an important part of the legal system in the West Bank (West Bank). These rules allow establishment of court-military to adjudicate civilians, ban publication of books and newspapers, destroy houses, perform indefinite administrative detention, have strong power of finding, confiscation, and territorial sealing and apply curfew.

2. Martial Law (Martial Law/戒嚴法)

2.1. *Martial law* is to establish social management by a special statute issued/ordered by the state (the head of the country) in the state of emergency (such as: invasion; natural disasters, big disasters; occupied territory, etc.), that is temporarily applied when civil authorities work ineffectively in maintaining order and security or providing essential services (or social security, order and safety) in one/some localities which is (are) seriously so that the government in such localities cannot control the situation. Martial law can also be used by the government in such cases as: (i) To force people to follow their laws after a coup (Thailand in 2006); (ii) To be threatened by protest of the people (Tiananmen Square, China in 1989); (iii) To suppress the political oppose side (Poland in 1981); (iv) To stabilize uprisings (crisis in Canada in October 1970); (v) Big natural disasters; (vi) When conflicts/wars occur; (vii) The occupied areas without civil authorities is a reason for social instability (in Germany, Japan, and the United States during the period of reconstruction after World War II or reconstruction of South America after the civil war²).

In general, martial law is a special measure of state management established by the military to use military power in designated zones/areas based on emergency case; Accordingly, a system of regulations will come into effect when the military takes

² However, most countries do not call it “martial law” but use another legal form as “state of emergency”.

control. As a direct military control imposition for the normal civil functions of a government, martial law can be used (declared) by governments to enforce their rules for general public (however, most countries use a different legal structure (as a state of emergency)). In some cases, martial law is also declared to provide the military with more powers. In the case that martial law is declared at maximum level, the highest-ranking military officer will take over or take office, either as the military governor or as the head of government, thereby depriving all power from the previous ones, legislation and justice. This also means that when a martial law declaration is issued in a country, all power is transferred from the civil administrative apparatus into the military apparatus. All executive power (of the President/Prime Minister), legislation of the National Assembly and Justice are transferred directly into the military system. The court-military will take responsibility for judging criminals in the localities during the execution of martial law. Depending on the practical situation, the military system may authorize or dismiss any civilian organization within the territory applied with a state of emergency and depending on the country, time of martial law will be different. After that, no one is allowed to travel or must have special conditions to do that. Martial law will be abolished when the situation of political security, social order and safety in such area is stable.

Martial law is only applied when it is unable to control the situation of insecurity and social order. In such case, martial law needs to be applied to prevent acts of criminal, social security and order disturbance. Before applying martial law, pursuant to the constitution, the National Assembly of the nations has civil power to declare a state of emergency. When martial law is declared, the military will hold all state powers, including the dissolution of National Assembly and the suspension of the constitution. The application of martial law is together with Curfew order, suspension of civil law, minimization of common civil rights of citizens, limitation of judgment time (also called as *Personal protection rights*) and prescribes more strict penalties than normal laws, and also applies extensive military law or military justice to civilians. Under martial law, the

only legal framework in the territory is the numbered announcement provided by the military, which can immediately bring any civil law back into effect. Military announcements are the constitution and the legal framework that are valid on the thorough territory³. Citizens, National Assembly or Constitution no longer holds the power, it belongs to supreme military council. Citizens who do not comply with the martial law may be taken to court-military. In many countries, martial law prescribes the death penalty for certain crimes, even though normal laws do not prescribe such crimes or penalties in the legal system.

In Vietnam, on November 23rd, 1940, the Cochinchina uprising took place without permission of The Central Committee of the Communist Party. The plan was leaked and a number of commanders were arrested, the French colonialists applied martial law, arrested Vietnamese soldiers, disarmed and hunted revolutionary soldiers. After the August Revolution in 1945, in the context of the newly gained independence, the French colonists returned to invade Vietnam one more time, on May 24th, 1946, President Ho Chi Minh signed Decree 77/SL on martial law with the content: “Whenever the situation become serious, causing an invasion or a big rebellion, martial law will be applied”. Only the President of Government of the Democratic Republic has right to sign the martial law decree and select the places to apply (Article 1). When a martial law is applied in any province, all administrative power in such province will belong to the military commander. Judgement of crimes with misdemeanor or serious crime will be handed over to court-military. However, the Court-Military can arbitrarily let the specialized Court handle ordinary cases. Military authorities have right to search homes of civilians at any time in the day, deport people who is dangerous for general social order, disarm and ban market opening. The Minister of Defense and Home Affairs will issue a joint decree to specify in detail the cooperation between the military and the Administrative Committee (Article 2).

³ This means that all State affairs are bound by the Geneva Convention.

After that, on July 10th, 1946, Ministry of Home Affairs and Ministry of Justice issued Circular No. 220/PC, implying that: Only the President of the Government of the Democratic Republic has right to sign a decree on martial law that must clearly state: (i) Places (provinces, districts, mountain districts, cities, towns) that apply martial law; and (ii) Duration of applying martial law? Wherever martial law is applied, the administrative authority must immediately transfer all power to the military authority. All crimes, no matter of misdemeanor or serious crimes, will be handed over to the court-military. The specialized court has the right to handle household crimes and other legal violations. For crimes whether it is a misdemeanor or serious crime that the court-military does not require prosecution and settlement, the specialized court will investigate and settle them as usual. In short, whenever the court-military wants to judge a criminal case, the specialized court must submit document immediately. If the court-military does not require anything, public prosecutor would follow the usual provisions to investigate and prosecute all the crimes. The reason for entrusting the rulership and right to judge misdemeanor and serious crime to these military authorities is because they want to prevent foreign aggression or destroy civil war easily. The military authorities who have right to control the ruling apparatus will be appointed in accordance with joint decree by the Ministry of Home Affairs and the Ministry of Defense to clearly define the cooperation between the two authorities in the process of applying martial law. For the same reason, military authorities also have the right to restrict their civil rights such as: (i) house searching day and night. The commanders who have right to require a searching must be appointed by the Minister of Defense; (ii) deport rogue objects; (iii) force homeowners to submit firearms and confiscate weapons of homeowners that disobey orders; (iv) prohibit protests, press conferences that deemed to be danger for public safety.

However, in the event that the French colonists returned to invade one more time, Vietnamese Government and People had to conduct a war resistance to save the country

so the martial law was not applied but only implemented the military regime in the first days of taking over Hanoi Capital (October 1954). According to policy of the Central Committee of the Communist Party, for the first time of taking over the City, it is necessary to establish a "Special Government" agency in order to implement the "Military governance regime", and then hand over to Military for implementation of self-management military regime, then organize a Military Commission (UBQC) including the military commanders into the Citadel (Thành) and Administrative Resistance Committee. The Military Committee focused on taking over Hanoi, suppressing, eliminating the plot of sabotage from enemy, protecting the security and order for the Capital and simultaneously handling all administrative tasks of the Government. When the situation became stable, the Military Committee also gradually transferred the role to Administrative Committee (UBHC) established by the Government and gradually transformed into a military authority, performing the function of a local military agency (specialized in military to protect the government). After the liberation of Southern Vietnam (April 30th, 1975), the Military Committee (UBQQ) was established and its main task is to maintain order, security and build a new government and simultaneously eliminate starvation and facilitate people to return to their homeland. In just a short time (258 working days) and in a complex context, the Military Committee has performed a huge amount of work to keep Saigon - Gia Dinh stable, creating prerequisite for establishment and operation of authorities at all levels in the city.

From the study about implementation of martial law in the world, the post-liberation self-managed military regime and practice of the implementation of the National Defense Law in Vietnam, some issues can be raised as follows: Martial law can be applied in wartime, in newly liberated areas or when some localities have complicated political security and social order and safety (such as protests, riots, etc.). That is when these localities have turned into a defense emergency state, and applied many measures to disband the protest and suppress armed riot, but the authorities in some communes and

towns under district and city no longer control the situation. The force that enforces martial law is a combined force with core as military force. At the same time, when the military is called to enforce martial law, the military units are given special powers and necessary legal measures prescribed to quickly stabilize the situation. When the situation gets stabilized, the martial law order was abolished and the Military Commission handed it over to the civil authorities. However, the military forces must continue to coordinate with the police to maintain the necessary measures for aim of ensuring political security, social order and safety so that civil authorities work effectively and stabilize the situation.

2.2. Distinction between martial law and a state of emergency

Peace and War are two opposing social states and there is a transition period between them, namely: transfer the nation/territory into a defense emergency state and simultaneously organize implementation of martial law. When martial law is applied, the powers of military organizations are extended to a number of civil aspects. To ensure order, social safety and national security, the military authorities have right to perform the function of state management in terms of national defense. In fact, many countries around the world have implemented martial law to apply special measures in order to timely overcome situations, maintain political security, social order and safety, prevent risks leading to civil war and war. If situation of political security, social order and safety in the locality/facility becomes serious, the civil authority are not enough capacity to manage the area, it is necessary to establish the Military Commission and apply special measures to manage the locality, recover order and discipline, stabilize the situation.

Martial law means that the military rule the government, while in a state of emergency, the civil authorities still hold power. A state of emergency usually has limits in the constitution, or prescribes that some civil rights can be suspended and the cases when assets can be confiscated. Martial law allows the military to basically do what it wants and suspend most civil laws and the constitution. State of emergency are often applied in the natural disasters like storms and floods (although the civilians are stable).

In contrast, martial law is often declared when a person can violate the law because of the lack of a civil government controlling the situation.

- Martial law is often enacted with no limit for time and canceled in a slow basis, and those who have very little political power, suddenly rule a region or the whole country. In contrast, state of emergency often has properties of a localities, and the moderators are the ones who hold the power (such as governors or local police forces). In addition, state of emergency is often planned to be finished quickly and return to their original state before a disaster⁴.

3. (Order) Curfew (Curfews/宵禁)

3.1. Curfew is a measure of banning and restricting people, vehicles and activities at certain hours in certain areas (except for some cases that are permitted by competent authorities) when the situation of political security, social order and safety in one/some localities becomes complicated, leading to serious instability and is declared in the media. In other words, curfew is an order specifying time to apply certain rules, usually referring to the time at which individuals are required to return and stay at their homes. A curfew may be issued by public authorities or by the owner of a home for family members. Typically, the application of martial law is together with a curfew, civil law suspension, minimization of common civil rights of citizens, limitation of judgement time and prescribes more strict penalties than normal law, and also applies extended military law or military justice to civilians.

In Vietnam, Decree No.77 dated May 29th, 1946 of the Government of the Democratic Republic of Vietnam regulates the curfew as follows: *“When the situation in a commune or a city, district, or town becomes dangerous for the public order and people’s safety, a curfew may be applied. In order to issue a curfew order, the Head Committee of the district, town, city or commune must issue a written order and use all means to spread it to the public immediately (Article 3). Curfew is only intended to*

⁴ What is Martial Law? – Law under the power and control of a military force, beforeitsnews, 28.2.2014

protect order in the street so that crimes such as robbery and theft can not occur. Civil rights are always fully respected (Article 4). Martial law and curfew must always state how long it will last. But the curfew is only valid for 24 hours for maximum” (Article 5).

In addition, Circular No. 220/PC of July 10th, 1946 of the Ministry of Home Affairs and the Ministry of Justice also explained: *“Because of its range of locality, the President of Administrative Committee of a district, city, town or commune has right to issue curfew that must be in written on paper, specify where and when the curfew will be enforced, and for how long it will take because the longest curfew time limit is **24 hours**. The paper must be posted at offices and the Administrative Committee must use all means to notify the public. Curfew is only valid on the street. Travel on the street and in the public places (theaters, cinemas, restaurants) can be restricted, while there is no restriction in the private homes at all. Upon the time limit stated in the notice is up, the curfew order will expire. If the Administrative Committee finds it necessary to extend, it must sign another order for each extension of 24 hours and must post and announced to the public. The personal rights are not restricted: for example, searching for a house to arrest someone must have order in written. There is no change for the highest-level administrative authority and specialized court”.*

3.2. Distinction between martial law and curfew

Circular No. 220/PC of July 10th, 1946 of the Ministry of Home Affairs and the Ministry of Justice explains the difference between martial law and curfew as follows: *“Martial law and curfew are both unusual methods that are applied only in special cases. However, **martial law** is more relational than a curfew. This method is only applied when the safety of a nation can be threatened by a big invasion or a rebellion. Meanwhile, the **curfew** is a method to maintain order in the streets of a locality when robberies, pirates, fires occur. For different purposes, their implementation procedures and validity are different”.*

II. VIETNAMESE LAW ON DEFENSE EMERGENCY STATE, MARTIAL LAW AND CURFEW

1. Constitution in 2013

The Constitution in 2013 (The XIIIth National Assembly of the Socialist Republic of Vietnam, at its 6th session on November 28th, 2013) prescribed many new contents on defending the Homeland, developing a national defense for entire country, and building the people's armed forces. The Constitution in 2013 specifies the duties and powers of entities related to the institution on “state of emergency”, such as: tasks and powers of the National Assembly regulating the state of emergency (Clause 13, Article 70); tasks and powers of National Assembly Standing Committee on notifying or abolishing state of emergency throughout the country or in each locality (Clause 10, Article 74) and tasks and powers of the President based on the resolutions of National Assembly Standing Committee on notifying or abolishing state of emergency; in case that the National Assembly Standing Committee cannot convene, announce and abolish state of emergency in the whole country or in each locality (Clause 5, Article 88).

2. National Security Law in 2004 (Law No. 32/2004/QH11; issued on December 3rd, 2004, come into effect from July 1st, 2005) regulating the national security policies; principles, tasks and measures to protect national security; rights, obligations and responsibilities of agencies, organizations and citizens in national security protection (Article 1). The law specifies the following: (1). *Regarding the protection of national security when the state of emergency, state of war is applied*: When a state of emergency, a state of war is issued, the protection of national security must follow the legal provisions on state of emergency and state of war. The National Defense and Security Council is responsible for mobilizing all forces and capabilities of a nation to protect the Homeland; implementing the special tasks and powers assigned by the National Assembly (Article 20). (2). *Regarding the application of some necessary measures when a threat to national security happens but not at the extent to declare an emergency*: When

there is a threat of national security but not at the extent to declare a state of emergency, the Prime Minister may decide to apply a number of measures such as: Strengthen the protection of important objectives; Organize guard stations to restrict or control people and vehicles at certain hours and in certain areas; Perform special control at border gates, transportation by air, sea, inland waterways, railways and roads; Restrict or temporarily suspend the transportation and use of inflammables, explosives, poisons, toxic chemicals and radioactive substances under the lawful use right of agencies, organizations and individuals; Strictly control the transportation and use of weapons and support tools; Prohibit, disband or restrict gatherings in the crowded areas and activities of individuals and organizations deemed harmful to national security; Restrict or suspend operation of theaters, cinemas and other public activities; Control the use of communication facilities in a certain locality or region; Force people who commit acts of endangering national security to leave important political, economic, security or defense areas or not to leave residence places; Mobilize human and material resources to perform protection of national security. Agencies, organizations and individuals must comply with orders and decisions of agencies and executors of the measures prescribed in Clause 1 of this Article (Article 21).

3. Law on organization of National Assembly in 2014 (Law No. 57/2014/QH13; issued on November 20th, 2014; come into effect from January 1st, 2016), the provisions on powers of the National Assembly and National Assembly Standing Committee are as follows: “The National Assembly prescribes the state of emergency and other special measures to ensure national defense and security”(Clause 3, Article 17); “National Assembly Standing Committee decides to declare a state of emergency throughout the country or in each locality when in the whole country, or one or more localities have a big natural disaster or other disaster caused by human, or a dangerous epidemic spread over the large scale, threatening seriously the properties of the State, organizations, life, health and people’s property or a situation that seriously threatens national security and social

order and safety according to proposal of the Prime Minister. When there is no state of emergency, the National Assembly Standing Committee decides to abolish the state of emergency at the request of the Prime Minister” (Clause 2, Article 57).

4. Law on organization of National Assembly in 2015 (Law No. 76/2015/QH13; issued on June 19th, 2015, come into effect from January 1st, 2016) regulating the tasks and powers of the Government in defense management: “Organize execution of the general mobilization or local mobilization, declaration of state of emergency and necessary measures to protect the Homeland, people's life and property” (Clause 4, Article 18).

5. Law on promulgating legal normative documents in 2015 Law No. 80/2015/QH13; issued on June 22nd, 2015, come into effect from July 1st, 2016) regulating the State of emergency as follows: National Assembly Standing Committee issues a resolution to regulate “General mobilization or local mobilization; announcement, abolition of a state of emergency throughout the country or in each locality” (Point d, Clause 2, Article 16); The President issues orders and decisions to stipulate “General mobilization or local mobilization; announcement, abolition of a state of emergency based on resolutions of the National Assembly Standing Committee; announcement, abolition of a state of emergency throughout the country or in each locality in case that National Assembly Standing Committee cannot meet” (Clause 1, Article 17).

6. Law on militia and self-defense force in 2019 (Law No. 48/2019/QH14, issued on November 22nd, 2019, come into effect from July 1st, 2020, replacing the Law on Militia and Self-Defense Force in 2009, regulating the authorization to mobilize the Militia and Self-Defense Force as follows: “In a state of war, a state of emergency on defense, the martial law and the curfew, the mobilization and use of Militia and Self-Defense Force must comply with the provisions of the National Defense Law and other relevant law provisions. The Chairman of People’s Committee, the head of agency or

organization where the militia and self-defense force is mobilized must strictly comply with the mobilization decision of the competent authorities; receive and arrange tasks for self-defense force after completing tasks” (Clauses 2 and 3, Article 32).

7. Law on Defense in 2018 (Law No. 22/2018/QH14; issued on June 8th, 2018, come into effect from January 1st, 2019 and replacing the Law on Defense in 2005): is a framework law, regulating basic principles, policies and activities on defense; state of war, defense emergency state, martial law and curfew; people’s armed forces; national defense; tasks and powers of agencies and organizations; citizens' rights and obligations on national defense (Article 1). In particular, the Law used 01 chapter (chapter 3, including 6 Articles: from Article 17 to 22) to regulating “State of war, defense emergency state, martial law and curfew”. It can be considered as a complete legal regime on “State of war, defense emergency state, martial law and curfew” with the following contents:

- Regarding ***Defense Emergency state*** is a social state of a nation when there is a risk of direct invasion or an act of armed aggression or violence but not at the extent to declare a state of war (Article 2, Point 10). The law also stipulates that the people’s armed forces are summoned “in a state of war, defense emergency state, etc.” and “... in the enforcement of martial law and curfew (clause 2, Article 24)

- Regarding ***Declaration, publication, abolition of defense emergency state***: when a defense emergency state occurs, the National Assembly Standing Committee decides to declare a defense emergency state in thorough the country or in each locality according to request of the Prime Minister. When there is no defense emergency state, the National Assembly Standing Committee decides to abolish at the request of the Prime Minister. Based on the Resolution of the National Assembly Standing Committee, the President announces the decision of declaring or abolishing the defense emergency state in the whole country or in each locality. In case the CPV cannot meet, the President announces and abolishes the defense emergency in the whole country or in each locality at the

request of the Prime Minister. The Government takes responsibility for making decisions on declaring, publishing and abolishing a defense emergency state (Article 18).

- Regarding ***general mobilization, local mobilization***: When a decision to declare a state of war or to declare a defense emergency state is made, the National Assembly Standing Committee must consider and decide the general or local mobilization. Based on the Resolutions of the National Assembly Standing Committee, the President dictates the general or local mobilization. The general mobilization is issued publicly across the country; all defense mobilization plans are implemented; The socio-economic activities are shifted to serve the combat duty and meet the defense needs in the state of war. When applying the general mobilization, the People's Army and the Militia and Self-Defense Force shifts into a ready state for combat, the Militia and Self-Defense Force is expanded as prescribed by the Minister of Defense and supplemented with material and technical logistics; The People's Army is allowed to supplement sub-soldiers. Local mobilization is publicly announced in one or some localities and applied to relevant agencies, organizations and individuals to implement defense mobilization plans; The socio-economic activities of such localities under mobilization are shifted to serve for the combat duty and defense needs. When a local mobilization is applied, the Minister of Defense ordered a number of units in the People's Army and the Militia and Self-Defense force to return to a ready state for combat, supplement material and technical logistics to them; supplement sub-soldiers for a number of units in the People's Army, expand the Militia and Self-Defense force in localities in charge of local mobilization order. When there is no longer a state of war or a defense emergency state, the National Assembly Standing Committee decides to abolish the general or local mobilization. Based on Resolution of the National Assembly Standing Committee, the President commands abolition of general or local mobilization order (Article 19).

- Regarding ***power of the Minister of Defense in the state of war, the defense emergency state***: Based on a decision to declare a state of war or a defense emergency

state, a general or local mobilization order, the Minister of Defense has the right to issue special orders to ensure Combat missions in war zones. Heads of local governments, agencies and organizations where wars happen, must comply with the special order of the Minister of Defense (Article 20).

- Regarding ***Martial law***, it is a special finite-time state management measure implemented by the Army. When political security, social order and safety in one or some localities are in danger seriously so that the government in such ones cannot control the situation, the President requires to apply martial law at the request of the government. Martial law must specify clearly localities at the province, district and commune levels, and the special administrative - economic units subject to martial law, measures and duration of validity; regulating tasks and powers of agencies, organizations and individuals; the necessary social order principles in the localities where martial law is applied and constantly published on the mass media. Based on order of the President on martial law and decision of the Prime Minister on the implementation of martial law, the Minister of Defense direct and command the People's Army and Militia and Self-Defense force to implement measures to enforce martial law as prescribed by law in the localities required. During martial law, the local state management in such localities was assigned to military units. The commander who takes responsibility for managing localities applied with martial law may command application of special measures specified in Clause 6 of this Article and other necessary measures to execute martial law and take responsibility for that. The commander who takes responsibility for managing localities applied with martial law at provincial level has right to purchase and requisite properties in accordance with the Law on Property purchase and requisition.

- Regarding ***special measures applied during the implementation of martial law*** (as new points prescribed in the Law), including: (1) Prohibit or restrict people and means of transport; suspend or restrict activities in public places; (2) Prohibit demonstrations, strikes, gatherings; (3) Arrest or force individuals and organizations that

have committed acts of prejudice to national defense and security to leave or prohibit from leaving out residence area or a certain area; (4) Mobilize people and means of agencies, organizations and individuals; (5) Apply special management for weapons, explosives, combat gears, inflammables, poisons and radioactive substances; strictly control information technology infrastructure, media, press, publishing, print and copy facilities, information collection and use.

All activities in the locality where martial law is applied to martial law must comply with martial law and special measures. Criminal trials in the locality with enforcement of martial law must be in accordance with Criminal Procedure Code. When the situation of political security, social order and safety in localities where martial law is applied becomes stable, the President will abolish martial law at the request of the Government. The Government regulates the tasks and powers for the commander of military units, agencies, organizations and localities in the enforcement and abolition of martial law (Article 21).

- Regarding *curfew*, it is a measure to ban or restrict people, vehicles and activities at certain hours in certain areas, except for those who are permitted by regulations of the competent individuals organizing the execution of curfew. The curfew is issued in the event that the political security, social order and safety in one or some localities gets complicated, threatening seriously to instability and is constantly published on Mass media.

The power to issue curfew is prescribed as follows: (i) The Prime Minister issues a curfew in one or some provincial-level localities; (ii) Provincial People's Committee issues curfew in one or some district-level localities; (iii) District People's Committee issues curfew in one or some communal-level localities; (iv) People's Committee of special administrative - economic unit issues curfew in one or some areas in the region.

The curfew must specify the following contents: The curfew area; The unit that takes responsibility for and duty to enforce the curfew; The duration of validity, time beginning and finishing (not exceed 24 hours); when it expires, if it is necessary to

expand duration of curfew, a new order must be issued; Duties and powers of agencies, organizations and individuals in curfew areas; Necessary rules of social order in curfew areas.

Measures to be applied during curfew include: Prohibit gatherings in the crowded areas; Prohibit travel of people, vehicles during certain hours, in certain areas; Suspend or restrict activities in some public places at certain times; Set guard station and control areas, check items, luggage, vehicles, papers of people passing through guard stations and checkpoints; Promptly arrest and handle people and means that violate the curfew and other provisions of law.

The Government specify the order of issuing a curfew; responsibilities and powers of agencies, organizations, units and localities involved in the implementation of curfew (Article 22).

- Distinction of curfew and martial law as prescribed in the Defense Law 2018

Criteria	Curfew	Martial law
<i>Legal basis</i>	Article 22 of the Defense Law 2018	Article 21 of the Defense Law 2018
<i>Applicable cases</i>	The curfew is issued in the event that political security, social order and safety in one or some localities becomes complicated, threatening seriously to instability.	Martial law is issued when political security, social order and safety in one or some localities are seriously violated and the government in suchh localities can no longer control the situation.
<i>Power to issue order</i>	- Prime Minister: Issue a curfew in one or some provincial level localities; - Provincial People’s Committee: Issues a curfew in one or some district-level localities; - District People’s Committee: issue a	The President will issue martial law at the request of the Government.

	<p>curfew in one or some communal level localities;</p> <p>- People's Committee of special administrative - economic unit: Issue a curfew in one or some areas in the region.</p>	
Content of the order	<p>- Identify curfew area;</p> <p>The unit in charge of and its duty to enforce the curfew;</p> <p>The time limit for starting and finishing, not exceeding 24 hours; when it expires, if it is necessary to expand the curfew, a new order must be issued;</p> <p>Tasks and powers of agencies, organizations and individuals in curfew areas;</p> <p>Necessary rules of social order necessary in curfew areas.</p>	<p>- Specify localities at the province, districts and communes, special administrative-economic units subject to martial law, measures and validity;</p> <p>Regulate duties and powers of agencies, organizations and individuals;</p> <p>The necessary social order rules in the localities where martial law is applied and constantly published in the mass media.</p>
Measures used	<p>- Prohibit the gatherings;</p> <p>Prohibit travel of people, vehicles during certain hours, in certain areas;</p> <p>Suspend or restrict activities in some public places at certain times;</p> <p>Set guard stations and control areas, check items, luggage, vehicles, papers of people passing through guard stations and checkpoints;</p> <p>Promptly arrest and handle people and means that violate the curfew order and other provisions of law.</p>	<p>- Prohibit or restrict people and means of transport; suspend or restrict activities in public places;</p> <p>Prohibit demonstrations, strikes, crowded gatherings;</p> <p>Arrest or force individuals or organizations that commit acts of prejudicing national defense and security to leave or prohibit from leaving a residence area or a certain area;</p> <p>Mobilize people and means of agencies, organizations and individuals;</p> <p>Apply special management for</p>

		weapons, explosives, combat gears, inflammables, poisons and radioactive substances; strictly control information technology and infrastructure.
--	--	--

III. PROBLEMS RAISED

1. State of emergency, martial law and curfew are legal events set forth in unusual (even unstable) political-social situations, which are recognized and regulated by national laws. In Vietnam, the first legal documents on a state of emergency, martial law and curfew were issued after the birth of the Democratic Republic of Vietnam (August 1945); further develop and improve in the process of development of the State and Socialist Law in accordance with the requirements of practice and cognition on role of law in the revolutionary process. In detail:

- From 1945-1946: this is a special period of history, the country was extremely difficult because of enemies: "To settle the difficulties due to lack of laws, the Revolutionary government and Ho Chi Minh operated the country with the *Decree*⁵ - the legal documents that are very suitable for war conditions"⁶. From experience of implementing the self-managed military regime in the first days of taking over Hanoi capital (October 1954) and Saigon-Gia Dinh (May 1975) and simultaneously studying martial law in some countries around the world, Vietnam State has gradually "legalized", creating a legal basis for the implementation of martial law in the state of emergency.

⁵ *Decree* (Décret/Decree) is a legal term reflecting one of the basic forms or sources of the legal system in the countries subject to continental law system, also known as the *Civil Law System, French - German legal system*. The legal systems of these countries are generally influenced by Roman Law, the material law is more appreciated than the procedural law, private law is the field of law that is more focused on. This legal family attaches great importance to legal normative documents and has exited from religion, morality, and promotes personal freedom. Today, the influence range of the Civil Law system is relatively wide including continental European countries (France, Germany, Italy, etc.), Quebec (Canada), Louisiana (USA), Japan and some American countries. Latin (Brazil, Venezuyena, etc.).

⁶ Le Huu Nghia, *Sixty years of the Vietnam revolutionary state - Outstanding achievements and issues today*, The Communist Journal, No. 17/2012, p.18.

- From 1946-1954, 1954-1975 and 1975-1986: these were periods that Vietnamese Revolution focused on struggle for national liberation, independence, national reunification, socialist construction in the North and nationwide (after April 30th, 1975). In the condition that the country had both peace and war at the same time as well as was affected by the political-legal thinking of the socialist model during the period of subjective subsidy, willpower, the law on state of emergency, martial law and curfew are not concerned for development and improvement.

- From December 1986 up to now: implement the Renew policy in the whole country, and simultaneously renewing and synchroniz the economy with politics, the Vietnam State and Law have changed, developed strongly and achieved gain important achievements in many ways. Understanding in-depth the importance of consolidating national defense and defending the Homeland, the Vietnam Party and the State has issued many documents in leading, directing the building and completing the legal system, mechanism, defense policies, in order to timely institutionalize defense viewpoints and guidelines, protect the country in a new situation, including the law on state of emergency, martial law and the curfew. The Constitution of the Socialist Republic of Vietnam in 1992 (amended and supplemented in 2001) stipulates: “The National Assembly, the National Assembly Standing Committee issue a Resolution, the President announces a state of war, a state of emergency”. In 2009, the Government issued Decree 32/2009/NP-CP regulating in detail for the implementation of several articles of the National Defense Law regarding the Defense Emergency state, Martial Law, and Curfew. In 2013, the Ministry of Defense also issued Circular 21/2013/TT-BQP guiding the implementation of several articles of Decree 32/2009/ND-CP, etc. Laws on state of emergency, martial law and curfew also continue to be recognized, supplemented and completed (both in content and procedures) in the new Constitution 2013 and specialized Acts are promulgated newly or amended. The Constitution 2013 states: “Human rights and civil rights can only be restricted in accordance with the law in necessary cases for

reasons of national defense, national security, social order and safety, social ethics and public health” (Clause 2, Article 14). To conform to the provisions of the Constitution 2013, many laws have been amended, supplemented, and further reviewed and researched in order to raise other legal normative documents into guaranteed laws according to schedule, including the laws on the defense emergency state, martial law and curfew. In particular, the Law on Defense 2018 is defined as a framework law, stipulating major policies and issues on defense, the defense emergency state, martial law and curfew; thereby establishing a full legal basis for defense activities, ensuring national defense, developing armed forces for preparing and coping when riots and armed violence occur, the country is at risk of direct invasion or an act of aggression but not at the extent to declare a state of war.

2. Up to now, Vietnamese laws on defense emergency state, martial law and curfew have been stipulated in variety of documents, from the Constitution 2013 to relevant laws, forming a legal system on defense emergency state, martial law and curfew that are relatively complete, complete and uniform; creating a legal basis for defense activities, ensuring national defense, developing the people's armed forces, always ready to deal and get success with all wars of aggression. This is an important development step in awareness, theoretical thinking and leadership of Vietnam Party and State on national defense and national defense tasks; further completing the legal system, mechanisms and policies on national defense to meet the requirements and tasks of national defense in the new situation. However, it covers almost all areas of social life and is directly related to the exercise of human rights, the law institutionalization on defense emergency state and martial law and the curfew in Vietnam in recent years seems to only focus on the field of public law, related to politics-security and defense, therefore, many specialized law fields seem to be ignored (such as Labor Law, Civil Law, Economic Law, etc.).

3. Development must be along with defense of the nation country, construction and defense of the Homeland is a rule of development of Vietnam's history and revolution.

Currently, the world and regional situation has many complicated, unpredictable happenings with strong development of globalization, international integration, Industry 4.0, The Fourth Industrial Revolution - FIR, and complexity of the dispute over sovereignty in the East Sea. In the country, apart from basic advantages, we still face up with many difficulties and challenges. The 12th Congress of the Communist Party of Vietnam (January 2016) identified four threats that still exist and “get complicated such as corruption, wastefulness, “peace happenings” of enemy forces with new tricks, especially the use of media on the Internet to combat us and behaviour of “self-made”, “self-transformation” internally”. The situation mentioned above has been posing an increasingly high requirement for national defense consolidation and defense of Homeland. Therefore, the legal system, mechanisms, policies on national defense in general, laws on state of emergency, martial law and curfew in particular should be further studied and completed for further institutionalization of new provisions of the Constitution 2013 and guidelines and policies of the Party-State on the field of defense in order to ensure unity in the legal system, create a higher legal basis to develop and consolidate in the field of national defense, satisfy the requirements and tasks of national defense in the new situation and overcome limitations, obstacles and shortcomings in the implementation process.

REFERENCE

1. Ministry of Home Affairs - Ministry of Justice (1946), *Circular No. 220/PC dated July 10th, the Ministry of Home Affairs and Ministry of Justice, the Minister of Home Affairs and the Minister of Justice submitting to the Chairman of the Administrative Committee of the North, Central and Southern and Attorney of the Supreme Court of Hanoi, Hue, Saigon*
2. The Government (2002), *Decree No. 71/2002/ND-CP dated July 23rd, regulating in detail implementation of several articles of the emergency ordinance in case of a big disaster or dangerous epidemic.*

3. President of the Government of Vietnam Democratic Republic (1946), *Decree No. 77 on May 29th, 1946 regulating martial law*
4. Nguyen The Mau (2013), *Some issues of martial law*, National Defense Journal, December 27th
<http://tapchiquptd.vn/vi/nghien-cuu-trao-doi/mot-so-van-de-ve-thiet-quan-luat/4782.html>
5. Le Huu Nghia, *Sixty years of the Vietnam revolutionary state - Outstanding achievements and issues today*, The Communist Journal, No. 17.
6. National Assembly (2013), *Constitution of the Socialist Republic of Vietnam*
7. National Assembly (2014), *Law on organization of National Assembly* (Law No. 57/2014/QH13)
8. National Assembly (2015), *Law on organization of the Government* (Law No. 76/2015/QH13)
9. National Assembly (2015), *Law on promulgating legal documents* (Luật 80/2015/QH13)
10. National Assembly (2019), *Law on Militia and Self-Defense force* (Law No. 48/2019/QH14)
11. National Assembly (2018), *Law of Defense* (Law No. 22/2018/QH14)
12. National Assembly Standing Committee (2000), *Ordinance on the state of emergency on March 23rd*.
13. Alan Dowty (1998), *The Jewish State: A Century Later*, University of California Press.
14. Avner Yaniv (1993), *National Security and Democracy in Israel*, Lynne Rienner Publishers. p. 175. ISBN 1-55587-394-4.
15. *Curfew*: <https://en.wikipedia.org/wiki/Curfew>
16. "*curfew - definition of curfew in English from the Oxford dictionary*". oxforddictionaries.com.
17. "*Curfew - Define Curfew at Dictionary.com*". Dictionary.com.
18. *Defence (Emergency) Regulations*:
[https://en.wikipedia.org/wiki/Defence_\(Emergency\)_Regulations](https://en.wikipedia.org/wiki/Defence_(Emergency)_Regulations)

- 19 “Martial Law”. Sidlinger. Accessed on 23/12/2010
20. Martial law: https://en.wikipedia.org/wiki/Martial_law
21. Jump up to:^{a b c d} *Baruch Bracha. "Restriction of personal freedom without due process of law*
22. What is Martial Law? - Law under the power and control of a military force, beforeitsnews, 28/2/2014.
23. Dictionary Center - Institute of Linguistics (1997), *Vietnamese Dictionary*, Social Science Publishing House.

PHÁP LUẬT VIỆT NAM VỀ TÌNH TRẠNG KHẨN CẤP VỀ QUỐC PHÒNG, THIỆT QUÂN LUẬT VÀ GIỚI NGHIÊM VÀ NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

*PGS.TS Đỗ Đức Minh**

Tóm tắt: Tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm là những sự kiện pháp lý được đặt ra trong những tình huống chính trị - xã hội bất thường, được pháp luật các quốc gia ghi nhận và điều chỉnh. Ở Việt Nam, những văn bản pháp luật đầu tiên về tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm đã được ban hành từ ngay sau khi ra đời Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (8/1945); được tiếp tục phát triển, hoàn thiện phù hợp với yêu cầu của tình hình thực tiễn và nhận thức về vai trò của pháp luật trong tiến trình cách mạng. Ngày nay, trước yêu cầu xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, pháp luật về tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm cần được tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện để tiếp tục thể chế hóa các quy định mới của Hiến pháp năm 2013 và chủ trương, đường lối của Đảng-Nhà nước Việt Nam về lĩnh vực quốc phòng và bảo đảm sự thống nhất trong hệ thống pháp luật.

Từ khóa: Pháp luật, Tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, Thiết quân luật, Giới nghiêm

I. TÌNH TRẠNG KHẨN CẤP VỀ QUỐC PHÒNG, THIẾT QUÂN LUẬT VÀ GIỚI NGHIÊM

1. Tình trạng khẩn cấp và Tình trạng khẩn cấp về quốc phòng

1.1. *Tình trạng khẩn cấp* (State of Emergenc/□ □ □ 况)

Từ điển tiếng Việt của Trung tâm từ điển học thuộc Viện Ngôn ngữ học (1997) cho rằng: (1) “*Khẩn cấp*” thuộc tự loại tính từ, có hai nghĩa: (i) Cần được tiến hành, được giải quyết ngay, không chậm trễ, và (ii) Có tính chất nghiêm trọng, đòi hỏi phải có ngay những biện pháp tích cực để đối phó, không cho phép chậm trễ. (2) “*Tình trạng*” là một danh từ mang nghĩa tổng thể nói chung những hiện tượng không hoặc ít thay đổi, tồn tại trong một thời gian tương đối dài, xét về mặt bất lợi đối với đời sống hoặc những hoạt động nào đó của con người. Theo đó, “*tình trạng*” dùng để chỉ những hiện tượng có tính

* PGS.TS Chính trị học, Khoa Luật- ĐHQGHN, 144 Xuân Thủy, Cầu Giấy, Hà Nội.

chất tiêu cực nảy sinh trong đời sống của chúng ta. Như vậy, từ hai khái niệm này [(1) và (2)] chúng ta có thể thấy được "thực tiễn xác định tình trạng khẩn cấp".

Tình trạng khẩn cấp được hiểu là một tuyên bố của chính phủ mà theo đó có thể tạm ngưng một số chức năng bình thường của chính phủ và có thể cảnh báo công dân của mình thay đổi các hành vi bình thường hoặc có thể ra lệnh cho các cơ quan của chính phủ thi hành các kế hoạch sẵn sàng cho tình trạng khẩn cấp. Nó cũng được sử dụng làm một cơ sở hợp lý để tạm ngưng các quyền tự do dân sự. Nhìn chung, "khẩn cấp" là một tình trạng rất nghiêm trọng, cần được chú ý ngay và giải quyết ngay nếu không sẽ gây ra một hậu quả nghiêm trọng, ảnh hưởng lớn đến xung quanh. Thông thường, các tuyên bố tình trạng khẩn cấp thường được ban bố trong những trường hợp có thiên tai, bạo loạn dân sự hoặc sau một tuyên chiến, chuẩn bị có dấu hiệu xảy ra một cuộc chiến tranh. Ở một số quốc gia, tình trạng khẩn cấp và hiệu lực của nó đối với các quyền tự do dân sự và thủ tục ban bố được quy định trong hiến pháp hoặc luật. Việc áp dụng tình trạng khẩn cấp ít phổ biến trong các quốc gia dân chủ (Democratic nation) nhưng các chế độ độc tài (The dictatorship) thường tuyên bố tình trạng khẩn cấp kéo dài vô thời hạn trong thời gian tồn tại của chế độ đó. Đối với những quốc gia tham gia ký kết Công ước quốc tế về các Quyền chính trị và dân sự (International Covenant on Civil and Political Rights -ICCPR), Điều 4 cho phép các nước giảm bớt một số quyền nhất định được ICCPR đảm bảo trong "thời gian khẩn cấp công cộng"⁷. Tuy nhiên bất kỳ biện pháp nào giảm bớt các nghĩa vụ theo quy định của Công ước chỉ đến mức mà tình trạng khẩn cấp đó yêu cầu và phải được quốc gia đó thông báo cho Tổng thư ký Liên Hợp Quốc.

⁷ **Điều 4, ICCPR:** (1). Trong thời gian có tình trạng khẩn cấp xảy ra đe dọa sự sống còn của quốc gia và đã được chính thức công bố, các quốc gia thành viên có thể áp dụng những biện pháp hạn chế các quyền nêu ra trong Công ước này, trong chừng mực do nhu cầu khẩn cấp của tình hình, với điều kiện những biện pháp này không trái với những nghĩa vụ khác của quốc gia đó xuất phát từ luật pháp quốc tế và không chứa đựng bất kỳ sự phân biệt đối xử nào về chủng tộc, màu da, giới tính, ngôn ngữ, tôn giáo hoặc nguồn gốc xã hội. (2). Điều này không được áp dụng để hạn chế các quyền quy định trong điều 6, 7, 8 (các khoản 1 và 2), 11, 15, 16 và 18. (3). Bất kỳ quốc gia thành viên nào của Công ước này khi sử dụng quyền được hạn chế nêu trong điều này đều phải thông báo ngay cho các quốc gia thành viên khác (thông qua trung gian là Tổng thư ký Liên Hợp Quốc) về những quy định mà quốc gia đó đã hạn chế áp dụng và lý do của việc đó. Việc thông báo tiếp theo sẽ được thực hiện (cũng thông qua trung gian trên) vào thời điểm quốc gia chấm dứt việc áp dụng sự hạn chế đó.

1.2. *Tình trạng khẩn cấp về quốc phòng* (Defense Emergency State/Defence Emergency Regulations/□ □ □ □ □ □)

Theo một số chuyên gia thì nội hàm của khái niệm “*tình trạng khẩn cấp về quốc phòng*” phải nằm trong khái niệm chung về “*tình trạng khẩn cấp*”. Theo *Pháp lệnh tình trạng khẩn cấp* ngày 23/3/2000 của Việt Nam thì tình trạng khẩn cấp được quy định chung là “*Khi trong cả nước hoặc nhiều địa phương có thảm họa lớn do thiên nhiên hoặc con người gây ra, có dịch bệnh nguy hiểm lây lan trên quy mô rộng, đe dọa nghiêm trọng đến tài sản của nhà nước và tổ chức, tính mạng, sức khỏe, tài sản của nhân dân hoặc có tình hình đe dọa nghiêm trọng đến an ninh quốc gia và trật tự an toàn xã hội thì Ủy ban Thường vụ Quốc hội (UBTVQH) hoặc Chủ tịch nước ban bố tình trạng khẩn cấp để áp dụng các biện pháp đặc biệt nhằm kịp thời ngăn chặn, hạn chế và khắc phục hậu quả xảy ra, nhanh chóng ổn định tình hình*” (Điều 1). Trên thế giới, Hiến pháp Liên bang Nga cũng có một số quy định về tình trạng chiến tranh (tình trạng quân sự) tại khoản 2 Điều 87 và về tình trạng khẩn cấp tại Điều 56, Điều 88... Đồng thời, thể chế hóa các quy định này của Hiến pháp, pháp luật Liên bang Nga có một số quy định về tình trạng khẩn cấp ở một số luật chuyên ngành liên bang, như: Luật về tình trạng khẩn cấp và Luật về tình trạng chiến tranh (tình trạng quân sự)⁸. Luật quốc phòng Liên bang Nga cũng không quy định về tình trạng khẩn cấp hay tình trạng khẩn cấp về quốc phòng.

Nhìn chung, *tình trạng khẩn cấp về quốc phòng là trạng thái xã hội của một đất nước khi có nguy cơ trực tiếp bị xâm lược hoặc đã xảy ra hành vi xâm lược hoặc bạo loạn có vũ trang nhưng chưa đến mức tuyên bố tình trạng chiến tranh*. Tình trạng khẩn cấp cho phép tòa án quân sự quyền xét xử dân thường và cho phép chính quyền bắt giữ bất cứ ai bị coi là đe dọa an ninh quốc gia trong thời gian nhất định và có thể được gia hạn mà

⁸ *Luật về tình trạng khẩn cấp của Liên bang Nga* không tách riêng tình trạng khẩn cấp về quốc phòng mà chỉ quy định chung với nội dung cơ bản là: *tình trạng khẩn cấp quy định chế độ pháp lý đặc biệt đối với hoạt động của các cơ quan chính quyền, các cơ quan tự quản địa phương, các tổ chức không phụ thuộc vào hình thức thành lập và hình thức sở hữu, những người có chức vụ trong các cơ quan, tổ chức này cho phép quy định những hạn chế riêng về quyền và tự do của công dân Liên bang Nga, của người nước ngoài và người không có quốc tịch, quyền của các cơ quan, tổ chức cũng như bổ sung nghĩa vụ đối với cá nhân, tổ chức này. Thực hiện tình trạng khẩn cấp là biện pháp tạm thời, thật sự cần thiết để bảo đảm an ninh cho công dân và bảo vệ chế độ hiến pháp của Liên bang Nga* (Điều 1. Tình trạng khẩn cấp)

không cần có lệnh của tòa án khi tuyên bố thiết quân luật trên đất nước đồng thời chuyển toàn bộ quyền lực dân sự từ bộ máy tổng thống sang bộ máy quân sự. Điều này có nghĩa là toàn bộ quyền hành pháp của tổng thống, quyền lập pháp của quốc hội và quyền tư pháp đều được chuyển giao trực tiếp vào hệ thống quân sự. Sau đó hệ thống quân sự có thể ủy quyền hoặc truất quyền bất kỳ tổ chức dân sự trong phạm vi lãnh thổ. Việc ban bố và thực hiện quy định của pháp luật về tình trạng khẩn cấp có ý nghĩa rất quan trọng đối với mỗi quốc gia - dân tộc vì khi ban bố tình trạng khẩn cấp sẽ phải áp dụng nhiều biện pháp có liên quan trực tiếp đến hạn chế quyền con người, quyền công dân, ảnh hưởng nhất định đến lợi ích hợp pháp của tổ chức, cá nhân nhằm bảo đảm, bảo vệ lợi ích chung lớn hơn của cả cộng đồng, dân tộc - quốc gia.

Trên thực tế, các quy định khẩn cấp về quốc phòng là một bộ quy định mở rộng lần đầu tiên được chính quyền Anh ban hành tại Palestine bắt buộc vào năm 1945⁹. Cùng với toàn bộ cơ quan pháp luật ủy quyền, họ đã được hợp nhất thành luật pháp trong nước của Israel sau khi thành lập nhà nước (năm 1948) trừ một số điều khoản bị bãi bỏ. Đến nay, những quy định về khẩn cấp quốc phòng vẫn còn hiệu lực với nhiều sửa đổi và trở thành một phần quan trọng của hệ thống pháp luật ở Bờ Tây (West Bank)¹⁰. Những quy định này cho phép thành lập các tòa án quân sự để xử dân thường, cấm xuất bản sách và báo, phá hủy nhà cửa, giam giữ hành chính vô thời hạn, quyền lực rộng lớn của tìm kiếm và tịch thu, niêm phong lãnh thổ và áp đặt giới nghiêm.

2. Thiết quân luật (Martial Law/戒嚴法)

2.1. Thiết quân luật là thiết lập sự quản lý xã hội bằng quy chế đặc biệt do nhà nước (người đứng đầu đất nước) ban hành/ra lệnh trong tình trạng khẩn cấp (như: bị xâm lược; thiên tai, thảm họa lớn; lãnh thổ bị chiếm đóng,...), thường được áp dụng tạm thời khi chính quyền dân sự không hoạt động hiệu quả trong việc duy trì trật tự và an ninh hoặc cung cấp các dịch vụ thiết yếu (hoặc an ninh, trật tự, an toàn xã hội) ở một/một số

⁹ Avner Yaniv (1993), *National Security and Democracy in Israel*, Lynne Rienner Publishers. p. 175. ISBN 1-55587-394-4.
Jump up to:^{a b c d} Baruch Bracha. "Restriction of personal freedom without due process of law

¹⁰ Alan Dowty (1998), *The Jewish State: A Century Later*, University of California Press.

địa phương bị xâm phạm nghiêm trọng tới mức chính quyền ở đó không kiểm soát được tình hình. Thiết quân luật cũng có thể được chính quyền sử dụng trong các trường hợp, như: (i) Để áp đặt người dân thực thi theo luật lệ của họ sau một cuộc đảo chính (Thái Lan năm 2006); (ii) Khi bị đe dọa bởi cuộc biểu tình của nhân dân (sự kiện Thiên An Môn, Trung Quốc 1989); (iii) Để đàn áp phe đối lập chính trị (ở Ba Lan 1981); (iv) Để ổn định những cuộc nổi dậy (khủng hoảng tại Canada 10/1970); (v) Thiên tai lớn; (vi) Khi diễn ra các cuộc xung đột/chiến tranh; (vii) Ở những khu vực bị chiếm đóng, không có chính quyền dân sự là tiền đề cho tình trạng bất ổn định xã hội (như ở các nước Đức, Nhật Bản, Hoa Kỳ trong khoảng thời gian tái thiết sau Chiến tranh thế giới II hay tái thiết miền Nam Hoa Kỳ sau nội chiến¹¹).

Nhìn chung, Thiết quân luật là biện pháp quản lý nhà nước đặc biệt có thời hạn do quân đội thực hiện để áp đặt sức mạnh quân sự tại những vùng/địa bàn được chỉ định dựa trên tình huống khẩn cấp; theo đó, một hệ thống các quy định sẽ có hiệu lực khi quân đội nắm quyền kiểm soát. Là sự áp đặt kiểm soát quân sự trực tiếp đối với các chức năng dân sự bình thường của một chính phủ, thiết quân luật có thể được các chính phủ sử dụng (tuyên bố) để thực thi sự cai trị của họ đối với công chúng (tuy nhiên, hầu hết các quốc gia sử dụng một cấu trúc pháp lý khác nhau (như tình trạng khẩn cấp). Trong một số trường hợp, thiết quân luật cũng được ban bố, cho phép quân đội có nhiều quyền hạn hơn. Trong trường hợp thiết quân luật ở mức độ cao nhất, sĩ quan quân đội cấp cao nhất sẽ tiếp quản hoặc nhậm chức, ở vai trò như thống đốc quân đội hoặc vai trò là người đứng đầu chính phủ, theo đó tước hết mọi quyền lực từ nhà điều hành, lập pháp và tư pháp của chính phủ trước đó¹². Điều này cũng có nghĩa là: khi xuất hiện tuyên bố thiết quân luật trên đất nước cũng là chuyển toàn bộ quyền lực từ bộ máy chính quyền dân sự sang bộ máy quân sự. Toàn bộ quyền hành pháp (của Tổng thống/Thủ tướng), quyền lập pháp của

¹¹ Tuy nhiên, hầu hết các nước không gọi là "Thiết quân luật" mà sử dụng hình thức pháp lý khác gọi là "Tình trạng khẩn cấp".

¹² "Martial Law". Sidlinger. Truy cập ngày 23/12/2010

What is Martial Law? - Law under the power and control of a military force, beforeitsnews, 28/2/2014

Quốc hội và quyền tư pháp đều được chuyển giao trực tiếp vào hệ thống quân sự. Việc xét xử tội phạm xảy ra ở địa phương trong thời gian thi hành lệnh thiết quân luật do tòa án quân sự đảm nhiệm. Căn cứ tình hình thực tiễn, hệ thống quân sự có thể ủy quyền hoặc truất quyền bất kỳ tổ chức dân sự trong phạm vi lãnh thổ được áp đặt tình trạng khẩn cấp và tùy từng quốc gia sẽ áp dụng các giờ thiết quân luật. Sau đó không ai được đi lại hoặc nếu đi lại phải có điều kiện đặc biệt. Lệnh thiết quân luật sẽ được bãi bỏ khi tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội ở địa bàn thiết quân luật đã ổn định.

Thiết quân luật chỉ áp dụng khi tình hình mất an ninh, trật tự xã hội không thể kiểm soát được. Trong trường hợp đó, áp dụng thiết quân luật để ngăn chặn hành động phạm tội, làm mất an ninh trật tự, rối loạn xã hội. Trước khi áp đặt thiết quân luật, dựa trên hiến pháp, quốc hội các nước có thẩm quyền dân sự để tuyên bố tình trạng khẩn cấp. Khi thiết quân luật được tuyên bố, quân đội được nắm mọi quyền hạn của nhà nước, bao gồm cả giải tán quốc hội và đình chỉ hiến pháp. Việc áp dụng thiết quân luật đi kèm với Lệnh giới nghiêm, đình chỉ pháp luật dân sự, giảm các quyền dân sự thông thường của công dân, giới hạn độ dài thời gian quá trình xét xử (còn gọi là *Quyền bảo hộ nhân thân* Personal protection rights) và quy định nhiều hình phạt nghiêm khắc hơn luật bình thường, đồng thời áp dụng luật quân sự mở rộng hoặc tư pháp quân sự đối với dân thường. Dưới chế độ thiết quân luật, khuôn khổ pháp lý duy nhất trong lãnh thổ là những thông cáo được đánh số mà quân đội đưa ra, có thể lập tức đưa bất kỳ luật dân sự nào trở lại có hiệu lực. Các thông cáo quân sự là hiến pháp và khuôn khổ pháp lý thực quyền hiện hành trên lãnh thổ¹³. Nguồn gốc của quyền lực không còn ở người dân, cũng không phải là ở quốc hội hay hiến pháp mà nằm trong tay hội đồng tối cao của quân đội. Công dân bất tuân thiết quân luật có thể bị đưa ra tòa án quân sự. Tại nhiều quốc gia, thiết quân luật quy định hình phạt tử hình đối với một số tội phạm nhất định, dù cho luật bình thường không quy định tội phạm hay hình phạt đó trong hệ thống của pháp luật.

¹³ Điều này có nghĩa là mọi sự vụ của Nhà nước đều bị ràng buộc bởi Công ước Genève.

Ở Việt Nam, ngày 23/11/1940, khởi nghĩa Nam Kỳ diễn ra dù chưa có sự cho phép của Trung ương Đảng CSVN. Kế hoạch bị bại lộ và một số cán bộ chỉ huy bị bắt, thực dân Pháp đã cho thiết quân luật, bắt giữ binh lính người Việt, tước khí giới và săn lùng chiến sĩ cách mạng. Sau Cách mạng Tháng 8/1945, trong bối cảnh đất nước mới giành được độc lập, thực dân Pháp quay lại xâm lược Việt Nam một lần nữa, ngày 24/5/1946 Chủ tịch Hồ Chí Minh đã ký Sắc lệnh 77/SL về thiết quân luật với nội dung: “Khi nào tình thế nghiêm trọng mà có thể phát sinh ra cuộc ngoại xâm hay cuộc nội loạn to thì sẽ thiết quân luật. Chỉ có Chủ tịch Chính phủ Dân chủ Cộng hòa mới có quyền ký sắc lệnh thiết quân luật và định những nơi sẽ thiết quân luật (Điều thứ nhất). Khi thiết quân luật ở mỗi tỉnh nào thì bao nhiêu quyền hành chính trong tỉnh giao cả cho viên chỉ huy quân đội. Việc xử những sự phạm pháp về khinh tội hay trọng tội sẽ giao tòa án quân sự. Tuy vậy Tòa án quân sự có thể tùy tiện để Tòa án chuyên môn xử những việc thường. Các nhà chức trách về quân đội có quyền khám nhà dân chúng bất cứ ngày đêm, trục xuất những người nguy hiểm cho trật tự chung, tịch thu khí giới và cấm hội họp. Ông Bộ trưởng Bộ Quốc phòng và Nội vụ sẽ ra nghị định chung để định rõ chi tiết việc cộng tác giữa quân đội và Ủy ban hành chính (Điều thứ hai).

Tiếp theo, ngày 10/7/1946 Bộ Nội vụ và Bộ Tư pháp ban hành Thông tư số 220/PC¹⁴ cho rằng: Chỉ riêng có Chủ tịch Chính phủ Dân chủ Cộng hòa mới có quyền ký sắc lệnh thiết quân luật. Sắc lệnh này phải kê rõ ràng: (i) Những nơi (tỉnh, phủ, huyện, châu, thành phố, thị xã) thiết quân luật; và (ii) Thời hạn thiết quân luật là bao nhiêu. Ở những nơi nào thiết quân luật thì cơ quan hành chính phải lập tức giao hết quyền hành cho cơ quan quân sự. Tất cả những việc phạm pháp về khinh tội hay trọng tội sẽ giao tòa án quân sự xử. Tòa án chuyên môn có quyền xử những việc hộ và những việc phạm pháp về vi cảnh. Còn đối với việc phạm pháp về khinh tội hay trọng tội mà tòa án quân sự không đòi truy tố và xử lý thì tòa án chuyên môn cứ việc điều tra và xử như thường. Nói tóm lại, tòa án quân sự bất cứ lúc nào muốn xét xử và xử một việc phạm pháp nào thì tòa

¹⁴ Thông tư 220/PC ngày 10/7/1946 do Bộ trưởng Bộ Nội vụ và Bộ trưởng Bộ Tư pháp (ký), gửi các ông Chủ tịch Ủy ban Hành chính Bắc, Trung, Nam kỳ, Chương lý tòa Thượng thẩm Hà Nội.

án chuyên môn phải giao hồ sơ ngay. Nếu tòa án quân sự không đòi hỏi gì thì ông Biện lý cứ theo lệ thường cho điều tra và truy tố tất cả các việc phạm pháp. Sở dĩ có sự giao phó quyền cai trị và quyền xử án khinh tội và trọng tội cho các nhà chức trách về quân đội này là vì muốn trừ khử ngoại xâm hay tiêu diệt nội loạn cho dễ dàng. Những nhà chức trách quân sự nào có quyền điều khiển bộ máy cai trị sẽ do Bộ Nội vụ và Bộ Quốc phòng ra nghị định chung để định rõ ràng sự cộng tác giữa hai cơ quan trong thời kỳ thiết quân luật. Cũng vì lẽ vừa kể trên, các nhà chức trách về quân đội còn được quyền hạn chế quyền công dân như: (i) bất cứ nhật dạ khám xét nhà công chúng. Những cấp chỉ huy nào có quyền ra lệnh khám xét sẽ do ông Bộ trưởng bộ Quốc phòng quy định; (ii) trục xuất những thành tích bất hảo; (iii) bắt các tư gia phải nộp súng đạn tịch thu những súng đạn của tư gia không tuân lệnh nộp; (iv) ngăn cấm các cuộc hội họp biểu tình, báo chí có tính cách nguy hiểm cho sự an toàn chung.

Tuy nhiên, trong điều kiện thực dân Pháp tiến hành xâm lược trở lại, Chính phủ và Nhân dân Việt Nam phải tiến hành cuộc kháng chiến cứu nước nên chưa tổ chức thiết quân luật mà chỉ thực hiện chế độ quân quản trong những ngày đầu tiếp quản Thủ đô Hà Nội (10/1954). Theo chủ trương của Trung ương Đảng, thời gian đầu để tiếp quản Thành phố, cần xây dựng một cơ quan “Chính quyền đặc biệt”, thực hiện “Chế độ quản trị quân sự”, giao cho Quân đội đảm nhiệm thực hiện chế độ quân quản, sau đó sẽ tổ chức ra Ủy ban Quân chính (UBQC) gồm những cán bộ chỉ huy đơn vị quân đội vào Thành và Ủy ban Kháng chiến Hành chính. UBQC tập trung vào công tác tiếp quản Hà Nội, thực hiện trấn áp, loại bỏ các âm mưu chống phá của kẻ thù, bảo vệ an ninh, trật tự cho Thủ đô đồng thời giải quyết tất cả các công việc hành chính của chính quyền. Khi tình hình đi vào ổn định, UBQC cũng dần chuyển giao vai trò cho Ủy ban Hành chính (UBHC) do Chính phủ thành lập và chuyển dần thành cơ quan quân sự, thực hiện chức năng cơ quan quân sự địa phương (chuyên về lĩnh vực quân sự để bảo vệ chính quyền). Tiếp tục sau ngày miền Nam hoàn toàn giải phóng (30/4/1975), Ủy ban Quân quản (UBQQ) được thành lập, có nhiệm vụ chủ yếu là đảm bảo trật tự trị an và xây dựng chính quyền cơ sở

mới đồng thời, giải quyết nạn đói, tạo điều kiện cho những người dân ly tán trở về quê hương¹⁵. Chỉ trong một thời gian ngắn (258 ngày hoạt động) và trong bối cảnh đầy phức tạp, UBQQ đã thực hiện một khối lượng công việc rất lớn là giữ cho Sài Gòn - Gia Định ổn định, tạo cơ sở cho chính quyền các cấp của thành phố được thành lập và triển khai hoạt động.

Từ việc nghiên cứu tổ chức thi hành lệnh thiết quân luật trên thế giới, chế độ quân quản sau giải phóng và thực tiễn thi hành Luật Quốc phòng ở Việt Nam, có thể rút ra một số vấn đề sau: Thiết quân luật có thể được áp dụng trong thời chiến, ở vùng mới giải phóng hoặc khi một số địa phương có tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội diễn biến phức tạp (như: biểu tình, bạo loạn,..). Đó là khi các địa phương này đã chuyển vào tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, đã áp dụng nhiều biện pháp để giải tán biểu tình, trấn áp bạo loạn có vũ trang, nhưng chính quyền một số xã, thị trấn thuộc huyện; huyện, thị xã, thành phố trực thuộc tỉnh không còn kiểm soát được tình hình. Lực lượng thi hành lệnh thiết quân luật là lực lượng tổng hợp, lấy lực lượng quân sự làm nòng cốt. Đồng thời, khi sử dụng quân đội thực hiện thiết quân luật, các đơn vị quân đội được trao những quyền hạn đặc biệt và được áp dụng các biện pháp cần thiết do pháp luật quy định để nhanh chóng ổn định tình hình. Khi tình hình an ninh trật tự, an toàn xã hội trong địa bàn thiết quân luật đã ổn định thì lệnh thiết quân luật được bãi bỏ, UBQS bàn giao lại cho chính quyền dân sự. Tuy nhiên, lực lượng quân sự phải tiếp tục phối hợp với công an duy trì các biện pháp cần thiết để giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, bảo đảm cho chính quyền dân sự hoạt động có hiệu quả, ổn định tình hình Nhân dân.

2.2. Phân biệt thiết quân luật với tình trạng khẩn cấp

Hòa bình (Peace) và chiến tranh (War) là hai trạng thái đối xã hội lập nhau và giữa hai trạng thái này có một giai đoạn chuyển tiếp, đó là: chuyển đất nước/vùng lãnh thổ vào

¹⁵ Ủy ban Quân quản đã triển khai hàng loạt nhiệm vụ cụ thể từ kê khai, giải giáp vũ khí, thực hiện chính sách đối với những người thuộc chế độ cũ; ban hành hàng loạt chính sách nhằm ổn định tiền tệ, mở lại hoạt động bưu chính, ngăn chặn các hành động đầu cơ tích trữ, chiếm đoạt tài sản; đập tan nhiều âm mưu, hành động phá hoại, chống lại chính quyền mới của bọn phản động,...

trạng thái khẩn cấp về quốc phòng đồng thời tổ chức thi hành thiết quân luật. Khi thực hiện thiết quân luật, quyền hạn của các tổ chức quân sự được mở rộng sang một số lĩnh vực dân sự. Để bảo đảm trật tự, an toàn xã hội và an ninh quốc gia, cơ quan quân sự có quyền thực hiện chức năng quản lý nhà nước về mặt quốc phòng. Thực tiễn nhiều quốc gia trên thế giới đã tiến hành thiết quân luật để áp dụng những biện pháp đặc biệt, nhằm xử trí kịp thời các tình huống, giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, ngăn ngừa nguy cơ dẫn đến nội chiến, chiến tranh. Trong trường hợp tình hình ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội ở địa phương/cơ sở bị xâm hại nghiêm trọng, chính quyền dân sự không đủ hiệu lực quản lý địa bàn, thì việc thành lập UBQS và áp dụng các biện pháp đặc biệt để quản lý địa bàn, lập lại trật tự kỷ cương, ổn định tình hình là cần thiết.

Thiết quân luật là trường hợp quân đội điều hành chính quyền, trong khi trong tình trạng khẩn cấp chính quyền dân sự vẫn nắm quyền. Tình trạng khẩn cấp thường có những giới hạn được ghi trong hiến pháp, hoặc có những quy định một số quyền công dân có thể được đình chỉ và khi nào tài sản có thể bị tịch thu. Thiết quân luật cho phép quân đội trên căn bản làm những gì họ muốn và đình chỉ hầu hết các luật dân sự và cả hiến pháp. Tình trạng khẩn cấp thường được ban hành trong những thiên tai lớn như bão lụt (mặc dù dân chúng ổn định). Trái lại, thiết quân luật thường được tuyên bố khi một người trung bình có thể vi phạm pháp luật vì thiếu một chính phủ dân sự làm chủ tình hình.

- Thiết quân luật thường được ban hành không giới hạn thời gian và chậm được hủy bỏ. Và những người có rất ít quyền lực chính trị, bất thành lĩnh lên điều hành một vùng hay cả đất nước. Ngược lại, tình trạng khẩn cấp thường có tính cách địa phương, và những người điều hành là những người đang nắm quyền (như thống đốc hay lực lượng cảnh sát địa phương). Ngoài ra, tình trạng khẩn cấp cũng thường được hoạch định để chấm dứt nhanh chóng, trở về tình trạng nguyên thủy trước thảm họa¹⁶.

4. (Lệnh) Giới nghiêm (Curfews/宵禁)

¹⁶ What is Martial Law? – Law under the power and control of a military force, beforeitsnews, 28.2.2014

3.1. Lệnh giới nghiêm là biện pháp cấm, hạn chế người, phương tiện đi lại và hoạt động vào những giờ nhất định tại những khu vực nhất định (trừ trường hợp được phép theo quy định của người có thẩm quyền) khi tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội tại một/một số địa phương diễn biến phức tạp đe dọa gây mất ổn định nghiêm trọng và được công bố trên các phương tiện thông tin. Nói cách khác, giới nghiêm là một lệnh chỉ định thời gian áp dụng một số quy định nhất định¹⁷, thường đề cập đến thời gian mà các cá nhân được yêu cầu quay trở lại và ở/trong nhà của họ. Lệnh giới nghiêm có thể được ban hành bởi các cơ quan công quyền hoặc bởi chủ sở hữu của một ngôi nhà cho những người sống trong gia đình. Thông thường, việc áp dụng thiết quân luật đi kèm với lệnh giới nghiêm, đình chỉ pháp luật dân sự, giảm các quyền dân sự thông thường của công dân, giới hạn độ dài thời gian quá trình xét xử và quy định nhiều hình phạt nghiêm khắc hơn luật bình thường đồng thời áp dụng luật quân sự mở rộng hoặc tư pháp quân sự đối với dân thường.

Ở Việt Nam, Sắc lệnh số 77 ngày 29/5/1946 của Chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa quy định về giới nghiêm như sau: *“Khi nào tình thế ở một xã hay một thành phố, huyện lỵ, phủ lỵ, châu lỵ trở nên nguy hiểm cho trật tự chung và sự an toàn của dân chúng thì có thể ra lệnh giới nghiêm. Muốn ra lệnh giới nghiêm thì chủ tịch Ủy ban phủ, huyện, châu, thành phố, thị xã hoặc xã phải ra lệnh viết và dùng mọi cách để báo cáo cho công chúng biết ngay (Điều thứ ba). Lệnh giới nghiêm chỉ có mục đích bảo vệ trật tự ngoài đường để những sự phạm pháp như trộm cướp khỏi xảy ra. Quyền công dân luôn được hoàn toàn tôn trọng (Điều thứ 4). Lệnh thiết quân luật và lệnh giới nghiêm bao giờ cũng phải nói rõ sẽ thi hành trong bao nhiêu lâu. Tuy vậy lệnh giới nghiêm chỉ có hiệu lực trong 24 giờ là cùng” (Điều thứ 5).*

Ngoài ra, Thông tư số 220/PC ngày 10/7/1946 của Bộ Nội vụ và Bộ Tư pháp cũng giải thích: *“Vì chỉ có tính cách địa phương nên Chủ tịch Ủy ban hành chánh phủ huyện,*

¹⁷ "curfew - definition of curfew in English from the Oxford dictionary", oxforddictionaries.com.
"Curfew - Define Curfew at Dictionary.com", Dictionary.com

châu, thành phố, thị xã hoặc xã được quyền ra lệnh giới nghiêm. Lệnh ấy phải viết vào giấy, chỉ rõ lệnh giới nghiêm sẽ thi hành ở những nơi nào, thời hạn là bao nhiêu giờ vì thời hạn lệnh giới nghiêm dài nhất là **24 giờ**. Giấy ấy phải mang yết thị ở các công sở và Ủy ban hành chính phải dùng đủ cách để báo cáo cho dân chúng biết. Lệnh giới nghiêm chỉ có hiệu lực ở ngoài đường phố thôi. Sự đi lại ở ngoài phố và ở các nơi công cộng (rap hát, chớp bóng, cao lầu) có thể bị hạn chế, còn trong nhà các tư gia không hạn chế một tí nào cả. Hết thời hạn định trong giấy yết thị thì lệnh giới nghiêm sẽ hết hiệu lực. Nếu Ủy ban hành chính xét cần phải gia thêm hạn thì mỗi lần gia thêm một hạn là 24 giờ phải ký một lệnh khác và phải cho yết thị cùng loan báo cho công chúng biết lại. Quyền công dân không bị hạn chế: thí dụ muốn khám nhà bắt người phải có lệnh viết của thẩm phán viên. Cơ quan hành chính cao nhất và tòa án chuyên môn không có sự thay đổi gì”.

4.2. Phân biệt Thiết quân luật và Giới nghiêm

Thông tư số 220/PC ngày 10/7/1946 của Bộ Nội vụ và Bộ Tư pháp giải thích sự khác biệt giữa Thiết quân luật và Giới nghiêm như sau: “*Thiết quân luật và lệnh giới nghiêm đều là những phương pháp bất thường chỉ áp dụng trong những trường hợp đặc biệt. Tuy nhiên, thiết quân luật có tính cách quan hệ hơn lệnh giới nghiêm. Phương pháp này chỉ mang dùng khi nào sự an toàn của quốc gia có thể bị đe dọa vì một cuộc ngoại xâm hay một cuộc nổi loạn to. Còn lệnh giới nghiêm là một phương pháp để duy trì trật tự, ở các phố xá trong một địa phương khi nào những việc trộm cướp, thủy tặc, hỏa tai xảy ra. Vì mục đích khác nhau, nên thủ tục thi hành và hiệu lực của hai phương pháp đó khác nhau*”.

II. PHÁP LUẬT VIỆT NAM VỀ TÌNH TRẠNG KHẨN CẤP VỀ QUỐC PHÒNG, THIẾT QUÂN LUẬT VÀ GIỚI NGHIÊM

2. Hiến pháp năm 2013

Hiến pháp năm 2013 (Quốc hội nước Cộng hòa XHCN Việt Nam khóa XIII, kỳ họp thứ 6 thông qua ngày 28/11/2013) quy định nhiều nội dung mới về nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc, xây dựng nền quốc phòng toàn dân, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân. Hiến

pháp năm 2013 đã quy định cụ thể về nhiệm vụ, quyền hạn của các chủ thể có liên quan đến chế định về “tình trạng khẩn cấp”, như: nhiệm vụ, quyền hạn của Quốc hội quy định về tình trạng khẩn cấp (khoản 13, Điều 70); nhiệm vụ, quyền hạn của UBTVQH ban bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp trong cả nước hoặc ở từng địa phương (khoản 10, Điều 74) và nhiệm vụ, quyền hạn của Chủ tịch nước căn cứ vào nghị quyết của UBTVQH công bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp; trong trường hợp UBTVQH không thể họp được, công bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp trong cả nước hoặc ở từng địa phương (khoản 5, Điều 88).

2. Luật An ninh quốc gia năm 2004 (Luật số 32/2004/QH11; ban hành ngày 03/12/2004, có hiệu lực từ ngày 01/7/2005) quy định về chính sách an ninh quốc gia; nguyên tắc, nhiệm vụ, biện pháp bảo vệ an ninh quốc gia; quyền, nghĩa vụ, trách nhiệm của cơ quan, tổ chức, công dân trong bảo vệ an ninh quốc gia (Điều 1). Luật quy định những nội dung sau: (1). *Về bảo vệ an ninh quốc gia khi có tình trạng khẩn cấp, tình trạng chiến tranh*: Khi có tình trạng khẩn cấp, tình trạng chiến tranh, việc bảo vệ an ninh quốc gia được thực hiện theo quy định của pháp luật về tình trạng khẩn cấp, tình trạng chiến tranh. Hội đồng quốc phòng và an ninh có trách nhiệm động viên mọi lực lượng và khả năng của đất nước để bảo vệ Tổ quốc; thực hiện những nhiệm vụ và quyền hạn đặc biệt do Quốc hội giao (Điều 20). (2). *Về áp dụng một số biện pháp cần thiết khi có nguy cơ đe dọa an ninh quốc gia nhưng chưa đến mức ban bố tình trạng khẩn cấp*: Khi có nguy cơ đe dọa an ninh quốc gia nhưng chưa đến mức ban bố tình trạng khẩn cấp, Thủ tướng Chính phủ được quyết định áp dụng một số biện pháp như: Tăng cường bảo vệ các mục tiêu quan trọng; Tổ chức các trạm canh gác để hạn chế hoặc kiểm soát người, phương tiện hoạt động vào những giờ nhất định, tại những khu vực nhất định; Thực hiện kiểm soát đặc biệt tại các cửa khẩu, các chuyến vận chuyển bằng đường hàng không, đường biển, đường thủy nội địa, đường sắt và đường bộ; Hạn chế hoặc tạm ngừng việc vận chuyển, sử dụng chất cháy, chất nổ, chất độc, hóa chất độc hại, chất phóng xạ thuộc quyền sử dụng hợp pháp của cơ quan, tổ chức, cá nhân; kiểm soát chặt chẽ việc vận chuyển, sử dụng các loại vũ khí, công cụ hỗ trợ; Cấm, giải tán hoặc hạn chế các cuộc tụ

tập đông người và những hoạt động của cá nhân, tổ chức xét thấy có hại cho an ninh quốc gia; Hạn chế hoặc tạm ngừng hoạt động của nhà hát, rạp chiếu phim và nơi sinh hoạt công cộng khác; Kiểm soát việc sử dụng các phương tiện thông tin liên lạc tại một địa phương hay khu vực nhất định; Buộc người có hành vi gây nguy hại cho an ninh quốc gia rời khỏi các khu vực quan trọng về chính trị, kinh tế, an ninh, quốc phòng hoặc không được rời khỏi nơi cư trú; Huy động nhân lực, vật lực để thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia. Cơ quan, tổ chức, cá nhân phải chấp hành các mệnh lệnh, quyết định của cơ quan và người thi hành các biện pháp quy định tại khoản 1 Điều này (Điều 21).

3. Luật tổ chức Quốc hội năm 2014 (Luật số 57/2014/QH13; ban hành ngày 20/11/2014; có hiệu lực từ ngày 01/01/2016), quy định về thẩm quyền của Quốc hội và của UBTVQH như sau: “Quốc hội quy định về tình trạng khẩn cấp, các biện pháp đặc biệt khác bảo đảm quốc phòng và an ninh quốc gia” (khoản 3, Điều 17); “UBTVQH quyết định ban bố tình trạng khẩn cấp trong cả nước hoặc ở từng địa phương khi trong cả nước, một hoặc nhiều địa phương có thảm họa lớn do thiên nhiên hoặc con người gây ra, có dịch bệnh nguy hiểm lây lan trên quy mô rộng, đe dọa nghiêm trọng đến tài sản của Nhà nước, của tổ chức, tính mạng, sức khỏe, tài sản của Nhân dân hoặc có tình hình đe dọa nghiêm trọng đến an ninh quốc gia và trật tự, an toàn xã hội theo đề nghị của Thủ tướng Chính phủ. Khi không còn tình trạng khẩn cấp, UBTVQH quyết định bãi bỏ tình trạng khẩn cấp theo đề nghị của Thủ tướng Chính phủ” (khoản 2, Điều 57).

4. Luật tổ chức Chính phủ năm 2015 (Luật số 76/2015/QH13; ban hành ngày 19/6/2015, có hiệu lực từ ngày 01/01/2016) quy định về nhiệm vụ và quyền hạn của Chính phủ trong quản lý về quốc phòng: “Tổ chức thi hành lệnh tổng động viên hoặc động viên cục bộ, lệnh ban bố tình trạng khẩn cấp và các biện pháp cần thiết để bảo vệ Tổ quốc, bảo vệ tính mạng và tài sản của Nhân dân” (khoản 4, Điều 18).

5. Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật năm 2015 (Luật số 80/2015/QH13; ban hành ngày 22/6/2015, có hiệu lực từ ngày 01/7/2016) quy định về Tình trạng khẩn cấp như sau: UBTVQH ban hành nghị quyết để quy định “Tổng động

viên hoặc động viên cục bộ; ban bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp trong cả nước hoặc ở từng địa phương” (điểm d, khoản 2, Điều 16); Chủ tịch nước ban hành lệnh, quyết định để quy định “Tổng động viên hoặc động viên cục bộ, công bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp căn cứ vào nghị quyết của UBTVQH; công bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp trong cả nước hoặc ở từng địa phương trong trường hợp UBTVQH không thể họp được” (khoản 1, Điều 17).

6. Luật Dân quân tự vệ năm 2019 (Luật số 48/2019/QH14, ban hành ngày 22/11/2019, có hiệu lực từ ngày 01/7/2020, thay thế Luật Dân quân tự vệ 2009) quy định thẩm quyền điều động Dân quân tự vệ như sau: “Trong tình trạng chiến tranh, tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật, giới nghiêm thì việc điều động, sử dụng Dân quân tự vệ thực hiện theo quy định của Luật Quốc phòng và quy định khác của pháp luật có liên quan. Chủ tịch UBND, người đứng đầu cơ quan, tổ chức nơi có Dân quân tự vệ được điều động phải chấp hành nghiêm quyết định điều động của cấp có thẩm quyền; tiếp nhận, bố trí công việc cho tự vệ sau khi hoàn thành nhiệm vụ” (khoản 2 và 3, Điều 32).

7. Luật Quốc phòng năm 2018 (Luật số 22/2018/QH14; ban hành ngày 08/6/2018, có hiệu lực thi hành từ ngày 01/01/2019 và thay thế Luật Quốc phòng 2005): Là luật khung, quy định nguyên tắc, chính sách, hoạt động cơ bản về quốc phòng; tình trạng chiến tranh, tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật, giới nghiêm; lực lượng vũ trang nhân dân; bảo đảm quốc phòng; nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan, tổ chức; quyền và nghĩa vụ của công dân về quốc phòng (Điều 1). Đặc biệt, Luật dành 01 chương (chương 3, gồm 6 Điều: từ Điều 17-22) quy định về “Tình trạng chiến tranh, Tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật và giới nghiêm”. Có thể xem đây là một chế định pháp luật hoàn chỉnh về “Tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật và giới nghiêm” với những nội dung như sau:

- Về **Tình trạng khẩn cấp về quốc phòng** là trạng thái xã hội của đất nước khi có nguy cơ trực tiếp bị xâm lược hoặc đã xảy ra hành vi xâm lược hoặc bạo loạn có vũ trang nhưng chưa đến mức tuyên bố tình trạng chiến tranh (Điều 2, Điểm 10). Luật cũng quy

định lực lượng vũ trang nhân dân được sử dụng “trong tình trạng chiến tranh, tình trạng khẩn cấp về quốc phòng...” và “...trong thi hành lệnh thiết quân luật, giới nghiêm (khoản 2, Điều 24).

- Về **Ban bố, công bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp về quốc phòng**: khi xảy ra tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, UBTVQH quyết định ban bố tình trạng khẩn cấp về quốc phòng trong cả nước hoặc ở từng địa phương theo đề nghị của Thủ tướng Chính phủ. Khi không còn tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, UBTVQH quyết định bãi bỏ tình trạng khẩn cấp về quốc phòng theo đề nghị của Thủ tướng Chính phủ. Căn cứ vào nghị quyết của UBTVQH, Chủ tịch nước công bố quyết định ban bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp về quốc phòng trong cả nước hoặc ở từng địa phương. Trong trường hợp UBTVQH không thể họp được, Chủ tịch nước công bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp về quốc phòng trong cả nước hoặc ở từng địa phương theo đề nghị của Thủ tướng Chính phủ. Chính phủ quy định việc thi hành quyết định ban bố, công bố, bãi bỏ tình trạng khẩn cấp về quốc phòng (Điều 18).

- Về **tổng động viên, động viên cục bộ**: Khi có quyết định tuyên bố tình trạng chiến tranh hoặc ban bố tình trạng khẩn cấp về quốc phòng thì UBTVQH xem xét, quyết định tổng động viên hoặc động viên cục bộ. Căn cứ vào nghị quyết của UBTVQH, Chủ tịch nước ra lệnh tổng động viên hoặc động viên cục bộ. Lệnh tổng động viên được ban bố công khai trên phạm vi cả nước; thực hiện toàn bộ kế hoạch động viên quốc phòng; hoạt động kinh tế - xã hội của đất nước chuyển sang bảo đảm cho nhiệm vụ chiến đấu, phục vụ chiến đấu và đáp ứng các nhu cầu quốc phòng trong tình trạng chiến tranh. Khi thực hiện lệnh tổng động viên, Quân đội nhân dân, Dân quân tự vệ được chuyển vào trạng thái sẵn sàng chiến đấu phù hợp, mở rộng lực lượng Dân quân tự vệ do Bộ trưởng Bộ Quốc phòng quy định và được bổ sung vật chất hậu cần, kỹ thuật; Quân đội nhân dân được bổ sung quân nhân dự bị. Lệnh động viên cục bộ được ban bố công khai ở một hoặc một số địa phương và được áp dụng đối với cơ quan, tổ chức, cá nhân có liên quan để thi hành kế hoạch động viên quốc phòng; hoạt động kinh tế - xã hội của địa phương thuộc diện

động viên được chuyển sang bảo đảm cho nhiệm vụ chiến đấu, sẵn sàng chiến đấu và nhu cầu quốc phòng. Khi thực hiện lệnh động viên cục bộ, Bộ trưởng Bộ Quốc phòng ra lệnh cho một số đơn vị Quân đội nhân dân, Dân quân tự vệ chuyển vào trạng thái sẵn sàng chiến đấu phù hợp, bổ sung vật chất hậu cần, kỹ thuật; bổ sung quân nhân dự bị cho một số đơn vị Quân đội nhân dân, mở rộng lực lượng Dân quân tự vệ ở địa phương nhận lệnh động viên cục bộ. Khi không còn tình trạng chiến tranh hoặc tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, UBTVQH quyết định bãi bỏ việc tổng động viên hoặc động viên cục bộ. Căn cứ vào nghị quyết của UBTVQH, Chủ tịch nước ra lệnh bãi bỏ lệnh tổng động viên hoặc động viên cục bộ (Điều 19).

- Về ***Quyền hạn của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng trong tình trạng chiến tranh, tình trạng khẩn cấp về quốc phòng***: Căn cứ vào quyết định tuyên bố tình trạng chiến tranh hoặc quyết định ban bố tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, lệnh tổng động viên hoặc động viên cục bộ, Bộ trưởng Bộ Quốc phòng có quyền ra mệnh lệnh đặc biệt để bảo đảm cho nhiệm vụ chiến đấu tại khu vực có chiến sự. Người đứng đầu chính quyền địa phương, cơ quan, tổ chức nơi có chiến sự phải chấp hành mệnh lệnh đặc biệt của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng (Điều 20).

- Về ***Thiết quân luật*** là biện pháp quản lý nhà nước đặc biệt có thời hạn do Quân đội thực hiện. Khi an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội ở một hoặc một số địa phương bị xâm phạm nghiêm trọng tới mức chính quyền ở đó không còn kiểm soát được tình hình thì Chủ tịch nước ra lệnh thiết quân luật theo đề nghị của Chính phủ. Lệnh thiết quân luật phải xác định cụ thể địa phương cấp tỉnh, cấp huyện, cấp xã, đơn vị hành chính - kinh tế đặc biệt thiết quân luật, biện pháp, hiệu lực thi hành; quy định nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan, tổ chức, cá nhân; các quy tắc trật tự xã hội cần thiết ở địa phương thiết quân luật và được công bố liên tục trên các phương tiện thông tin đại chúng. Căn cứ vào lệnh của Chủ tịch nước về thiết quân luật, quyết định của Thủ tướng Chính phủ về thực hiện lệnh thiết quân luật, Bộ trưởng Bộ Quốc phòng chỉ đạo, chỉ huy đơn vị Quân đội nhân dân, Dân quân tự vệ được giao thực hiện nhiệm vụ tại địa phương thiết quân luật thực hiện các biện pháp

thi hành lệnh thiết quân luật theo quy định của pháp luật. Trong thời gian thiết quân luật, việc quản lý nhà nước tại địa phương thiết quân luật được giao cho đơn vị quân đội thực hiện. Người chỉ huy đơn vị quân đội được giao quản lý địa phương thiết quân luật có quyền ra lệnh áp dụng các biện pháp đặc biệt quy định tại khoản 6 Điều này và các biện pháp cần thiết khác để thực hiện lệnh thiết quân luật và chịu trách nhiệm về việc áp dụng các biện pháp đó. Người chỉ huy đơn vị quân đội được giao quản lý địa phương cấp tỉnh thiết quân luật được quyền trưng mua, trưng dụng tài sản. Việc trưng mua, trưng dụng tài sản thực hiện theo quy định của Luật Trưng mua, trưng dụng tài sản.

- Về **Các biện pháp đặc biệt được áp dụng trong thời gian thi hành lệnh thiết quân luật** (là những điểm mới được quy định trong Luật), bao gồm: (1) Cấm hoặc hạn chế người, phương tiện đi lại; đình chỉ hoặc hạn chế hoạt động tại các nơi công cộng; (2) Cấm biểu tình, đình công, bãi thị, bãi khóa, tụ tập đông người; (3) Bắt giữ hoặc cưỡng chế cá nhân, tổ chức có hoạt động xâm hại đến quốc phòng, an ninh phải rời khỏi hoặc cấm đi khỏi nơi cư trú hoặc một khu vực nhất định; (4) Huy động người, phương tiện của cơ quan, tổ chức, cá nhân; (5) Quản lý đặc biệt đối với các loại vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, chất cháy, chất độc, chất phóng xạ; kiểm soát chặt chẽ cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin, phương tiện thông tin, hoạt động báo chí, xuất bản, cơ sở in, sao chụp, việc thu thập, sử dụng thông tin.

Mọi hoạt động tại địa phương thiết quân luật phải tuân thủ lệnh thiết quân luật và các biện pháp đặc biệt. Việc xét xử tội phạm xảy ra ở địa phương trong thời gian thi hành lệnh thiết quân luật theo quy định của Bộ luật Tố tụng hình sự. Khi tình hình an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội ở địa phương thiết quân luật đã ổn định thì Chủ tịch nước ra lệnh bãi bỏ lệnh thiết quân luật theo đề nghị của Chính phủ. Chính phủ quy định nhiệm vụ, quyền hạn của người chỉ huy đơn vị quân đội, cơ quan, tổ chức, địa phương liên quan thi hành lệnh thiết quân luật, lệnh bãi bỏ lệnh thiết quân luật (Điều 21)

- Về **Giới nghiêm** là biện pháp cấm, hạn chế người, phương tiện đi lại và hoạt động vào những giờ nhất định tại những khu vực nhất định, trừ trường hợp được phép

theo quy định của người có thẩm quyền tổ chức thực hiện lệnh giới nghiêm. Lệnh giới nghiêm được ban bố trong trường hợp tình hình an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội tại một hoặc một số địa phương diễn biến phức tạp đe dọa gây mất ổn định nghiêm trọng và được công bố liên tục trên các phương tiện thông tin đại chúng.

Thẩm quyền ban bố lệnh giới nghiêm được quy định như sau: (i) Thủ tướng Chính phủ ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số địa phương cấp tỉnh; (ii) UBND cấp tỉnh ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số địa phương cấp huyện; (iii) UBND cấp huyện ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số địa phương cấp xã; (iv) UBND đơn vị hành chính - kinh tế đặc biệt ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số khu vực trên địa bàn.

Lệnh giới nghiêm phải xác định nội dung sau đây: Khu vực giới nghiêm; Đơn vị đảm nhiệm và nhiệm vụ thi hành lệnh giới nghiêm; Thời hạn bắt đầu và kết thúc hiệu lực (nhiều nhất không được quá 24 giờ); khi hết hiệu lực, nếu cần thiết phải tiếp tục giới nghiêm thì phải ban bố lệnh mới; Nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan, tổ chức, cá nhân trong khu vực giới nghiêm; Quy tắc trật tự xã hội cần thiết ở khu vực giới nghiêm.

Các biện pháp được áp dụng trong thời gian giới nghiêm bao gồm: Cấm tụ tập đông người; Cấm người, phương tiện đi lại, hoạt động trong những giờ nhất định, tại những khu vực nhất định; Đình chỉ hoặc hạn chế hoạt động tại một số nơi công cộng trong những thời điểm nhất định; Đặt trạm canh gác và kiểm soát địa bàn, kiểm tra vật phẩm, hành lý, phương tiện, giấy tờ của người đi lại qua trạm canh gác và kiểm soát; Kịp thời bắt giữ và xử lý người, phương tiện vi phạm lệnh giới nghiêm và vi phạm quy định khác của pháp luật.

Chính phủ quy định trình tự ban bố lệnh giới nghiêm; trách nhiệm, quyền hạn của cơ quan, tổ chức, đơn vị, địa phương liên quan thi hành lệnh giới nghiêm (Điều 22).

- Phân biệt Lệnh giới nghiêm và Thiết quân luật theo quy định tại Luật Quốc phòng 2018

Tiêu chí	Lệnh giới nghiêm	Thiết quân luật
<i>Căn cứ pháp luật</i>	Điều 22 Luật Quốc phòng 2018	Điều 21 Luật Quốc phòng 2018
<i>Trường hợp áp dụng</i>	Lệnh giới nghiêm được ban bố trong trường hợp tình hình an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội tại một hoặc một số địa phương diễn biến phức tạp đe dọa gây mất ổn định nghiêm trọng.	Thiết quân luật được ban hành khi an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội ở một hoặc một số địa phương bị xâm phạm nghiêm trọng tới mức chính quyền ở đó không còn kiểm soát được tình hình.
<i>Thẩm quyền ban hành lệnh</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Thủ tướng Chính phủ: Ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số địa phương cấp tỉnh; - UBND cấp tỉnh: Ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số địa phương cấp huyện; - UBND cấp huyện: ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số địa phương cấp xã; - UBND đơn vị hành chính - kinh tế đặc biệt: Ban bố lệnh giới nghiêm tại một hoặc một số khu vực trên địa bàn. 	Chủ tịch nước sẽ ra lệnh thiết quân luật theo đề nghị của Chính phủ.
<i>Nội dung yêu cầu của lệnh</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Xác định khu vực giới nghiêm; - Đơn vị đảm nhiệm và nhiệm vụ thi hành lệnh giới nghiêm; - Thời hạn bắt đầu và kết thúc hiệu lực, nhiều nhất không được quá 24 giờ; khi hết hiệu lực, nếu cần thiết phải tiếp tục giới nghiêm thì phải ban bố lệnh mới; - Nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan, tổ chức, cá nhân trong khu vực giới nghiêm; 	<ul style="list-style-type: none"> - Xác định cụ thể địa phương cấp tỉnh, cấp huyện, cấp xã, đơn vị hành chính - kinh tế đặc biệt thiết quân luật, biện pháp, hiệu lực thi hành; - Quy định nhiệm vụ, quyền hạn của cơ quan, tổ chức, cá nhân; - Các quy tắc trật tự xã hội cần thiết ở địa phương thiết quân luật và được công bố liên tục trên các phương tiện

	- Quy tắc trật tự xã hội cần thiết ở khu vực giới nghiêm.	thông tin đại chúng.
Các biện pháp được sử dụng	<ul style="list-style-type: none"> - Cấm tụ tập đông người; - Cấm người, phương tiện đi lại, hoạt động trong những giờ nhất định, tại những khu vực nhất định; - Đình chỉ hoặc hạn chế hoạt động tại một số nơi công cộng trong những thời điểm nhất định; - Đặt trạm canh gác và kiểm soát địa bàn, kiểm tra vật phẩm, hành lý, phương tiện, giấy tờ của người đi lại qua trạm canh gác và kiểm soát; - Kịp thời bắt giữ và xử lý người, phương tiện vi phạm lệnh giới nghiêm và vi phạm quy định khác của pháp luật. 	<ul style="list-style-type: none"> - Cấm hoặc hạn chế người, phương tiện đi lại; đình chỉ hoặc hạn chế hoạt động tại các nơi công cộng; - Cấm biểu tình, đình công, bãi thị, bãi khóa, tụ tập đông người; - Bắt giữ hoặc cưỡng chế cá nhân, tổ chức có hoạt động xâm hại đến quốc phòng, an ninh phải rời khỏi hoặc cấm đi khỏi nơi cư trú hoặc một khu vực nhất định; - Huy động người, phương tiện của cơ quan, tổ chức, cá nhân; - Quản lý đặc biệt đối với các loại vũ khí, vật liệu nổ, công cụ hỗ trợ, chất cháy, chất độc, chất phóng xạ; kiểm soát chặt chẽ cơ sở hạ tầng công nghệ thông tin, phương.

III. NHỮNG VẤN ĐỀ ĐẶT RA

1. Tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm là những sự kiện pháp lý được đặt ra trong những tình huống chính trị - xã hội bất thường (thậm chí bất ổn), được pháp luật các quốc gia ghi nhận và điều chỉnh. Ở Việt Nam, những văn bản pháp luật đầu tiên về tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm đã được ban hành từ ngay sau khi ra đời Nhà nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa (8/1945); được tiếp tục phát triển, hoàn thiện trong quá trình phát triển của Nhà nước và Pháp luật XHCN, phù hợp với yêu cầu của tình hình thực tiễn và nhận thức về vai trò của pháp luật trong tiến trình cách mạng. Cụ thể là:

- Từ 1945-1946: đây là giai đoạn lịch sử đặc biệt, đất nước vô cùng khó khăn phức tạp bởi thù trong giặc ngoài: “Để giải quyết khó khăn do thiếu luật, Chính phủ cách mạng

và Hồ Chí Minh đã điều hành đất nước bằng *chế độ Sắc lệnh*¹⁸ - những văn bản pháp luật rất phù hợp với điều kiện chiến tranh”¹⁹. Từ kinh nghiệm thực hiện chế độ quân quản trong những ngày đầu tiếp quản Thủ đô Hà Nội (10/1954) và Sài Gòn-Gia Định (5/1975) đồng thời nghiên cứu thiết quân luật ở một số quốc gia trên thế giới, Nhà nước Việt Nam đã từng bước “luật hóa”, tạo cơ sở pháp lý cho việc thực hiện Thiết quân luật trong tình trạng khẩn cấp.

- Từ 1946-1954, 1954-1975 và 1975-1986: đây là những giai đoạn mà cách mạng Việt Nam tập trung đấu tranh giải phóng dân tộc, giành độc lập, thống nhất đất nước, tiến hành xây dựng CNXH ở miền Bắc và trên phạm vi cả nước (sau 30/4/1975). Trong điều kiện đất nước vừa có hòa bình vừa có chiến tranh lại chịu ảnh hưởng tư duy pháp lý chính trị-pháp lý của mô hình CNXH thời bao cấp chủ quan, duy ý chí và xơ cứng nên pháp luật về tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm chưa được quan tâm phát triển và hoàn thiện.

- Từ 12/1986 đến nay: thực hiện chủ trương Đổi mới (Renew) toàn diện đất nước, đổi mới đồng bộ kinh tế với chính trị, Nhà nước và Pháp luật Việt Nam đã có những thay đổi, phát triển mạnh mẽ và đạt được những thành tựu quan trọng trên nhiều phương diện. Nhận thức sâu sắc tầm quan trọng của nhiệm vụ củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc, Đảng và Nhà nước Việt Nam đã ban hành nhiều văn bản lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng, hoàn thiện hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách về quốc phòng, nhằm kịp thời thể chế hóa quan điểm, đường lối quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, trong đó có pháp luật về tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm. Hiến pháp nước Cộng hòa XHCN Việt Nam năm 1992 (sửa đổi, bổ sung năm 2001) đã quy định: “Quốc hội,

¹⁸ *Sắc lệnh* (Décret/Decree) là thuật ngữ pháp lý phản ánh một trong những hình thức hay là nguồn cơ bản trong hệ thống pháp luật ở các quốc gia thuộc hệ thống (đồng họ) pháp luật Châu Âu lục địa (Continental Law) hay còn gọi là *Hệ thống Luật dân sự* (Civil Law), *Hệ thống pháp luật Pháp - Đức*. Hệ thống pháp luật của các nước này nhìn chung đều chịu ảnh hưởng của Luật La Mã, luật vật chất được coi trọng hơn luật thủ tục, luật tư là lĩnh vực pháp luật được chú trọng hơn. Dòng họ pháp luật này coi trọng văn bản qui phạm pháp luật và đã thoát ly khỏi tôn giáo, luân lý, đề cao tự do cá nhân. Ngày nay, phạm vi ảnh hưởng của hệ thống Civil Law tương đối rộng bao gồm các nước Châu Âu lục địa (Pháp, Đức, Italia...), Quebec (Canada), Louisiana (Mỹ), Nhật Bản và một số nước Châu Mỹ Latinh (Brazil, Venezuyena...).

¹⁹ Lê Hữu Nghĩa, *Sáu mươi năm nhà nước cách mạng Việt Nam - Những thành tựu nổi bật và vấn đề đặt ra hôm nay*, Tạp chí Cộng sản, số 17/2012, tr.18.

UBTVQH ra Nghị quyết, Chủ tịch nước ban bố tình trạng chiến tranh, tình trạng khẩn cấp”. Năm 2009, Chính phủ ban hành Nghị định 32/2009/NP-CP quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Quốc phòng về Tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, Thiết quân luật, Giới nghiêm. Năm 2013, Bộ Quốc phòng cũng ban hành Thông tư 21/2013/TT-BQP hướng dẫn thực hiện một số điều của Nghị định 32/2009/NĐ-CP,...Pháp luật về tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm cũng tiếp tục được ghi nhận, bổ sung và hoàn thiện (cả về nội dung và thủ tục) trong Hiến pháp mới 2013 và các đạo luật chuyên ngành được ban hành mới hoặc sửa đổi, bổ sung. Hiến pháp năm 2013 quy định: “Quyền con người, quyền công dân chỉ có thể bị hạn chế theo quy định của luật trong trường hợp cần thiết vì lý do quốc phòng, an ninh quốc gia, trật tự, an toàn xã hội, đạo đức xã hội, sức khỏe của cộng đồng” (khoản 2, Điều 14). Và để phù hợp với quy định của Hiến pháp 2013, nhiều luật đã và đang được sửa đổi, bổ sung, tiếp tục được rà soát nghiên cứu để nâng các văn bản quy phạm pháp luật dưới luật khác lên thành luật bảo đảm theo lộ trình, trong đó có pháp luật về tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật và giới nghiêm. Trong đó, Luật Quốc phòng 2018 được xác định là luật khung, quy định những chính sách, vấn đề lớn về quốc phòng, quy định tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật và giới nghiêm; qua đó đã xác lập cơ sở pháp lý đầy đủ cho hoạt động quốc phòng, bảo đảm quốc phòng, xây dựng lực lượng vũ trang, ảnh hưởng đến việc chuẩn bị và đối phó khi xảy ra tình trạng bạo loạn, có vũ trang, đất nước có nguy cơ trực tiếp bị xâm lược hoặc đã xảy ra hành động xâm lược nhưng chưa đến mức tuyên bố tình trạng có chiến tranh.

2. Đến nay, pháp luật Việt Nam về tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật và giới nghiêm đã được quy định ở nhiều văn bản khác nhau, từ Hiến pháp 2013 đến các luật có liên quan, hình thành một hệ thống pháp luật về tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật và giới nghiêm tương đối đầy đủ, hoàn chỉnh và đồng bộ; tạo lập cơ sở pháp lý cho hoạt động quốc phòng, bảo đảm quốc phòng, xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân, sẵn sàng đối phó thắng lợi với mọi cuộc chiến tranh xâm lược. Đây là bước

phát triển quan trọng về nhận thức, tư duy lý luận và chỉ đạo hoạt động thực tiễn của Đảng và Nhà nước Việt Nam về nhiệm vụ quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc; tiếp tục hoàn thiện hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách về quốc phòng đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Tuy nhiên, là lĩnh vực tác động bao quát hầu hết các lĩnh vực của đời sống xã hội và liên quan trực tiếp đến việc thực thi quyền con người nên sự thể chế pháp luật về tình trạng khẩn cấp về quốc phòng, thiết quân luật và giới nghiêm ở Việt Nam trong những năm qua dường như mới chủ yếu được tập trung ở lĩnh vực luật công, liên quan đến chính trị-an ninh quốc phòng, vì vậy, nhiều lĩnh vực luật chuyên ngành dường như còn bỏ ngỏ (như: Luật lao động, Luật Dân sự, Luật Kinh tế,...).

3. Dựng nước đi đôi với giữ nước, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc là quy luật phát triển của lịch sử và cách mạng Việt Nam. Hiện nay, tình hình thế giới và khu vực có nhiều diễn biến phức tạp, khó lường, toàn cầu hóa (Globalization), hội nhập quốc tế (International integration), cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư (Industry 4.0, The Fourth Industrial Revolution - FIR)²⁰ ngày càng được đẩy mạnh, tranh chấp chủ quyền trên Biển Đông tiếp tục có những diễn biến phức tạp. Ở trong nước, bên cạnh những thuận lợi là cơ bản, chúng ta vẫn còn phải đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức. Đại hội lần thứ XII của Đảng CSVN (01/2016) xác định 4 nguy cơ vẫn tồn tại²¹, “có mặt diễn biến phức tạp như tham nhũng, lãng phí, “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch với những thủ đoạn mới, nhất là triệt để sử dụng các phương tiện truyền thông trên mạng internet để chống phá ta và những biểu hiện “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ”. Tình hình trên đã và đang đặt ra yêu cầu ngày càng cao đối với sự nghiệp củng cố quốc phòng, bảo vệ Tổ quốc. Do đó, hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách về quốc phòng nói chung, pháp luật về tình trạng khẩn cấp, thiết quân luật và giới nghiêm nói riêng cần được tiếp tục nghiên cứu, hoàn thiện để tiếp tục thể chế hóa các quy định mới

²⁰ Cách mạng công nghiệp 4.0 còn gọi là cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư trên thế giới, được đề cập tại Diễn đàn kinh tế thế giới lần thứ 46 diễn ra ở thành phố Davos-Kloster, Thụy Sĩ ngày 20/01/2016 với chủ đề “Làm chủ cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư” và từ đó được nói đến nhiều.

²¹ Hội nghị Đại biểu toàn quốc giữa nhiệm kỳ khóa VII của Đảng CSVN (01/1994) xác định 4 nguy cơ đối với cách mạng Việt Nam là: (i) Nguy cơ tụt hậu xa hơn về kinh tế; (ii) Nguy cơ chênh lệch XHCN; (iii) Nguy cơ tham nhũng và các tệ nạn xã hội; (iv) Nguy cơ “diễn biến hòa bình” của các thế lực thù địch.

của Hiến pháp năm 2013 và chủ trương, đường lối của Đảng-Nhà nước về lĩnh vực quốc phòng, bảo đảm sự thống nhất trong hệ thống pháp luật, tạo cơ sở pháp lý cao hơn để xây dựng, củng cố về lĩnh vực quốc phòng, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới và khắc phục những hạn chế, vướng mắc, bất cập trong quá trình thực hiện.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Nội vụ-Bộ Tư pháp (1946), *Thông tư số 220/PC ngày 10/7 của Bộ Nội vụ và Bộ Tư pháp Bộ trưởng Bộ Nội vụ và Bộ trưởng bộ Tư pháp gửi các ông Chủ tịch ủy ban Hành chính Bắc, Trung, Nam kỳ, Chương lý tòa Thượng thẩm Hà Nội, Huế, Sài gòn*

2. Chính phủ (2002), *Nghị định số 71/2002/NĐ-CP ngày 23/7 quy định chi tiết thi hành một số điều của pháp lệnh khẩn cấp trong trường hợp có thảm họa lớn, dịch bệnh nguy hiểm.*

3. Chủ tịch Chính phủ Việt Nam Dân chủ cộng hòa (1946), *Sắc lệnh số 77 ngày 29/5/1946 về việc quy định việc thiết quân luật*

4. Nguyễn Thế Mau (2013), *Một số vấn đề về thiết quân luật*, Tạp chí Quốc phòng toàn dân, ngày 27/12

<http://tapchiquptd.vn/vi/nghien-cuu-trao-doi/mot-so-van-de-ve-thiet-quan-luat/4782.html>

5. Lê Hữu Nghĩa (2012), *Sáu mươi năm nhà nước cách mạng Việt Nam - Những thành tựu nổi bật và vấn đề đặt ra hôm nay*, Tạp chí Cộng sản, số 17.

6. Quốc hội (2013), *Hiến pháp nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam*

7. Quốc hội (2014), *Luật tổ chức Quốc hội* (Luật số 57/2014/QH13)

8. Quốc hội (2015), *Luật tổ chức Chính phủ* (Luật số 76/2015/QH13)

9. Quốc hội (2015), *Luật ban hành văn bản quy phạm pháp luật* (Luật 80/2015/QH13)

10. Quốc hội (2019), *Luật Dân quân tự vệ* (Luật số 48/2019/QH14)

11. Quốc hội (2018), *Luật Quốc phòng* (Luật số 22/2018/QH14)

12. Ủy ban Thường vụ Quốc hội (2000), *Pháp lệnh tình trạng khẩn cấp* ngày 23/3.

13. Alan Dowty (1998), *The Jewish State: A Century Later*, University of California Press.

14. Avner Yaniv (1993), *National Security and Democracy in Israel*, Lynne Rienner Publishers. p. 175. ISBN 1-55587-394-4.
15. *Curfew*: <https://en.wikipedia.org/wiki/Curfew>
16. "*curfew - definition of curfew in English from the Oxford dictionary*". *oxforddictionaries.com*.
17. "*Curfew - Define Curfew at Dictionary.com*". *Dictionary.com*.
18. *Defence (Emergency) Regulations*:
[https://en.wikipedia.org/wiki/Defence_\(Emergency\)_Regulations](https://en.wikipedia.org/wiki/Defence_(Emergency)_Regulations)
19. "Martial Law". Sidlinger. Truy cập ngày 23/12/2010
20. Martial law: https://en.wikipedia.org/wiki/Martial_law
21. Jump up to:^{a b c d} *Baruch Bracha. "Restriction of personal freedom without due process of law*
22. What is Martial Law? - Law under the power and control of a military force, beforeitsnews, 28/2/2014.
23. Trung tâm từ điển học - Viện Ngôn ngữ học (1997), *Từ điển tiếng Việt*, Nxb Khoa học Xã hội.